

**T.C
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**SPOR FEDERASYONLARININ ÖZERKLEŞMESİNE
İLİŞKİN
TUTUMLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ**

**Tezi Hazırlayan
Abdullah Mert KAYALARLI**

**Tezi Yöneten
Yrd.Doç.Dr.Yusuf CAN**

**Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi**

**Şubat 2007
KAYSERİ**

**T.C
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**SPOR FEDERASYONLARININ ÖZERKLEŞMESİNE
İLİŞKİN
TUTUMLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ**

**Tezi Hazırlayan
Abdullah Mert KAYALARLI**

**Tezi Yöneten
Yrd.Doç.Dr.Yusuf CAN**

**Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi**

**Şubat 2007
KAYSERİ**

Yrd.Doç.Dr. Yusuf CAN Danışmanlığında **Abdullah Mert KAYALARLI** tarafından hazırlanan: “**Spor Federasyonlarının Özerkleşmesine İlişkin Tutumların Değerlendirilmesi**” adlı bu çalışma, jürimiz tarafından Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Anabilim Dalında **Yüksek Lisans** tezi olarak kabul edilmiştir.

24.01.2007

JÜRİ

İmza

Başkan : Doç.Dr.Mahmut ÖZDEVECİOĞLU

Üye : Yrd.Doç.Dr.Yusuf CAN (Danışman)

Üye : Yrd.Doç.Dr.Yahya POLAT

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulununtarih ve sayılı kararı ile onaylanmıştır.

...../...../.....

Enstitü Müdürü
Prof. Dr. Meral AŞÇIOĞLU

TEŞEKKÜR

Bu çalışma Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Anabilim Dalında yapılmıştır.

Tüm çalışma ve faaliyetlerimizde bizleri destekleyen Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Anabilim Dalı Başkanı Sayın Prof. Dr. Bekir ÇOKSEVİM'e,

Çalışmamın her safhasında tecrübelerini, bilgilerini ve yardımlarını esirgemeyen, çok değerli hocam tez danışmanım Sayın Yrd.Doç.Dr. Yusuf CAN'a,

Yine bu alandaki çalışmalarını ve tecrübelerini benimle paylaşan öğretim görevlisi değerli hocam Hacer GÜVEN'e,

İstatistik verilerin değerlendirilmesinde ve her branşta bana yardımcı olan Antrenörlük Bölüm Başkanı hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Yahya POLAT'a

Araştırmayı genel olarak değerlendiren ve beni yönlendiren Spor Yöneticiliği Bölüm Başkanı hocam Sayın Doç. Dr. Mahmut ÖZDEVECİOĞLU'na,

Hayatım her döneminde benim yanımda olan, maddi, manevi desteklerini hiç esirgemeyen, haklarını asla ödeyemeyeceğim sevgili annem Nihal KAYALARLI ve babam Özdoğan KAYALARLI' ya şükran ve teşekkürü bir borç bilirim.

SPOR FEDERASYONLARININ ÖZERKLEŞMESİNE İLİŞKİN TUTUMLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

ÖZET

Bu çalışmada, spor federasyonlarının özerkliğine yönelik yasal düzenlemeler ve uygulamalar doğrultusunda federasyonların özerkleşmesine ilişkin tutum ve beklentiler değerlendirilmiştir.

Çalışmaya Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü ve Spor Federasyonlarından tesadüfî yöntemle seçilen toplam 150 spor yöneticisi katılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler bilgisayar ortamında frekans dağılımları ve anlamlılık düzeyleri açısından analiz edilmiştir.

Araştırma elde edilen sonuçlara göre, Özerk Federasyonların yeterliliğine ilişkin, Özerk Olmayan Federasyonların yeterliliğine ilişkin, Federasyonların Genel yeterliliğine ilişkin ve Spor Federasyonlarının Özerkliğine ilişkin tutumlarda cinsiyet açısından anlamlı bir fark görülürken, çalışılan kurum açısından anlamlı bir fark bulunamamıştır. Ayrıca, Spor Federasyonlarına kamu kaynaklarından yapılan yardımların yeterliliği konusunda, spor kulüplerinin teşvik edilmesi ve desteklenmesi açısından spor federasyonlarının yeterliliği konusunda ve spor federasyonlarının öz kaynak yaratma yeterlilikleri konusunda özerk ve özerk olmayan spor federasyonları açısından anlamlı bir fark tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Spor Federasyonu, Spor Federasyonlarının Özerkliği, Özerklik Kriterleri, Sporda Özerklik, Spor Yönetimi

THE EVALUATION OF THE ATTITUDES RELATED TO THE AUTONOMY OF SPORTS FEDERATIONS

ABSTRACT

In this study, it is examined the attitudes related to the autonomy of the sports federations in the direction of legal regulations and applications for the autonomy of sports federations.

Randomly chosen 150 sports manager from Sports Federations and GSGM participated in this study. The gained data in the research are analyzed in terms of frequency distribution and meaningfulness levels with the help of computer.

According to the results in the research about the adequacy of Autonomous Sports Federations, the Non-Autonomous Federations, the Autonomy of federations and about the general adequacy of Federations, there is meaningful difference in terms of sex, but there is no meaningful difference in terms of institution of the participants. In addition to that in the answers to the questions including the adequacy of aids from the public sources to Sports Federations, the adequacy of Sports Federations to encourage and support sports clubs and the adequacy of Sports Federations to create self source, a meaningful difference is found between Autonomous Sports Federations and the Non-Autonomous Federations.

Key Words: Sports Federation, The Autonomy of Sports Federation, Autonomy Criteria, Autonomy in Sports, Sports Management

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
İÇ KAPAK	I
KABUL VE ONAY SAYFASI	II
TEŞEKKÜR	III
ÖZET	IV
ABSTRACT	V
İÇİNDEKİLER	VI
KISALTMALAR	VI
II	
TABLOLLAR LİSTESİ	IX
1. GİRİŞ VE AMAÇ	1
2. GENEL BİLGİLER	4
2.1. YÖNETİM VE YÖNETİMDE ÖZERKLİK KAVRAMLARI.....	4
2.1.1. Merkeziyetçi Yönetim	5
2.1.2. Merkeziyetçi Yönetimin Yararları	5
2.1.3. Merkeziyetçi Yönetimin Sakıncaları	6
2.1.4. Âdemimerkeziyetçi Yönetim.....	6
2.1.5. Âdemimerkeziyetçi Yönetimin Yararları	6
2.1.6. Âdemimerkeziyetçi Yönetimin Sakıncaları	7
2.2. ÖZERK YÖNETİM.....	7
2.2.1. İdari Özerklik.....	8
2.2.2. Mali Özerklik.....	9
2.2.3. Özerkliği Oluşturan Unsurlar	9
2.2.3.1. İdari Unsurlar	9
2.2.3.2. Mali Unsurlar	10
2.2.4. Özerkliğin Amacı	10
2.2.5. Özerkliğin Sakınca ve Sınırlılıkları	11

2.3. TÜRK SPORUNUN ÖRGÜTSEL YAPISI İÇİNDE SPOR FEDERASYONLARI	12
2.3.1. Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı	12
2.3.2. Türk Spor Kurumu	13
2.3.3. Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü	14
2.3.4. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü.....	16
2.3.5. Spor Federasyonları.....	20
2.4. SPOR FEDERASYONLARININ ÖZERKLEŞMESİNE İLİŞKİN GELİŞMELER	23
2.4.1. Spor Federasyonlarının Özerkliği Ve Özerk Spor Federasyonları Çerçeve Statüsü	28
2.4.2. Spor Sponsorluğu	31
2.4.3. Türkiye’de Sponsorluğa İlişkin Yasal Düzenlemeler ve Sponsorluğun Gelişimi	33
3. GEREÇ VE YÖNTEM.....	38
4. BULGULAR.....	40
5. TARTIŞMA VE SONUÇ	50
KAYNAKLAR	55
EKLER	
ÖZGEÇMİŞ	

KISALTMALAR

ASKK	: Amatör Spor Kulüpleri Konfederasyonu
BTGM	: Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü
BTK	: Beden Terbiyesi Kanunu
CHP	: Cumhuriyet Halk Partisi
FIFA	: Uluslar Arası Futbol Federasyonu
GSGMK	: Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Kanunu
IOC	: Uluslar arası Olimpiyat Komitesi
M	: Madde
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TFF	: Türkiye Futbol Federasyonu
TİCİ	: Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı
TMOK	: Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi
TSK	: Türk Spor Kurumu
TSYD	: Türkiye Spor Yazarları Derneği
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı

TABLOLAR LİSTESİ

	<u>Sayfa no</u>
Tablo 4.1. Araştırmaya katılanların, cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, hizmet yılı ve kurum değişkenlerine göre frekanslarının dağılımı.....	40
Tablo 4.2. Araştırmaya katılanların, sorulara verdikleri cevapların frekans dağılımları	41
Tablo 4.3. Araştırmaya katılanların, sorulara verdikleri cevapların cinsiyet ve kurum açısından anlamlılık düzeyi.....	46
Tablo 4.4. Sorulara verilen cevapların yas, eğitim düzeyi ve hizmet yılı açısından anlamlılık düzeyi.....	47
Tablo 4.5. .. Özerk ve özerk olmayan federasyonların yeterliliğine ilişkin görüşlerin anlamlılık düzeyi.....	49

1.GİRİŞ VE AMAÇ

Bu çalışmada Türk Spor Yönetimindeki yasal ve hukuki değişimler ve spor federasyonlarının özerkleşmesine ilişkin gelişmeler incelenerek bu konudaki tutumların değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Bilindiği üzere, dünyada gelişmiş toplumlarca uygulanan en önemli eğitim araçlarından biri olan beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin amacı; insanların fiziki, sosyal, psikolojik, kültürel ve zihni gelişmelerine katkıda bulunarak toplumun sağlıklı nesiller kazanmasını sağlamak, ayrıca sporun uluslar arası bir özellik kazanması nedeniyle de dünyada başarılı ve şampiyon sporcuları ile toplumun geniş bir alanda temsiline olanak sağlamaktır. Diğer bir deyişle, artık spor bireye yaptığı olumlu katkıların yanında, ayrıca uluslar arası bir alanda toplumun kültürünün tanıtılabileceği çok yaygın bir propaganda ve reklâm aracıdır.

Ulu önder yüce Atatürk'ün "Her çeşit spor faaliyetlerini, Türk gençliğinin, milli terbiyesinin ana unsurlarından saymak gerekir. Bu işte, hükümetin, şimdiye kadar olduğundan daha ciddi ve dikkatli davranması; Türk gençliğinin spor bakımından da milli heyecan içinde itina ile yetiştirilmesi önemli tutulmalıdır." Sözüden sporunun toplum ve insan açısından önemi açıkça anlatılmıştır.

Anayasamızın 59. maddesi, “devlet, her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirler alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder ve başarılı sporcuyu korur” demektedir. Bu görevler ülke genelinde sporun sevk ve idaresinden sorumlu Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne ve ana hizmet birimleri olarak spor federasyonlarını belli sorumluluklar yüklemektedir.

Dünyada ve ülkemizdeki gelişmeler ışığında Türk Spor Teşkilat yapısı da bir değişim ihtiyacı içine girmiştir. Dünya ülkelerinde olduğu gibi ülkemizde, spor hizmetlerinin yürütülmesinde, Devletin yönlendirici ve özendirici, destekleyici ve denetleyici olması gerektiği ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda, spor hizmetlerini yerine getirmek gönüllülük esasına bağlı sivil toplum örgütleri, merkezi idareden bağımsız olarak oluşturulmuş spor federasyonlarına, özel ve yerel yönetimlere terk edilecektir. Dünyada spor örgütlenmesi ve spor hizmetleri çok çeşitlilik göstermelerine karşılık, genelde ortak yanları bulunmaktadır. Örneğin, hemen hemen bütün ülkelerde devlet denetleyici, destekleyici ve özendirici bir rol üstlenmektedir. Spor yatırımları ve hizmetlerin yürütülmesi ağırlıklı olarak özel ve tüzel kuruluşlara ve gönüllü kuruluşlara bırakılmalıdır.

Türkiye sporda öncelikle idari, mali ve hukuki yönden demokratik ve özerk yönetim yapısına gerek duymaktadır. Açık ve demokratik yönetim yapısında sporun; sanat gibi eğitim araçlarından birisi olduğu daha belirgin olarak anlaşılacak, sonuçta spordan sorumlu devlet yönetiminin kendini geliştirmesini ve fazla kaynak ayırmasını sağlayacaktır. Spor da idari mali ve iç hukuki düzenlemelerde demokratik ve özerk bir spor yapılanmasının sağlanması, ulusal spor politikasının ve ilkelerinin açıkça belirlenmesi hedeflenmiş bu doğrultuda spor dalı federasyonları kanunu çıkarılmış, demokratik ve özerk spor dalı federasyonları öngörülen amaçlar ve hedefler doğrultusunda faaliyetlerine başlamışlardır.

Spor faaliyetlerin düzenlenmesinde ve yerine getirilmesinde en önemli araçlardan birisi de “Sponsorluk faaliyetleri”dir. Sponsorluğun gerek özel kuruluşlar, gerekse kamu kuruluşları arasında düzenlenmesi ve bu faaliyetlerin teşvik edilmesi spor faaliyetlerinin layıkıyla yerine getirilmesinde yardımcı bir unsur olacaktır. Spora olan toplumsal talebin artması, uluslar arası spor yarışmalarının önemi ve medyanın spora olan büyük ilgisi gençlik ve spora, devletin dışında ihtiyaç duyulan kaynakların sağlanabileceğini göstermektedir. Gençlik ve spora yönelik hizmet ve faaliyetlerin iyi ve yerinde pazarlanması durumunda çeşitli gerçek ve tüzel kişilerin sponsor olarak gençlik ve spor

hizmetlerine katkı ve işbirliği sağlayacağı, yapılacak yasal düzenlemeler ve topluma sponsorluğun öneminin anlatılması, cazip hale getirilmesi, desteklenip teşvik edilmesiyle gençlik ve spor hizmetlerinde sponsorluk uygulaması yoğun olarak görülecek ve önemli bir kaynak sağlanacaktır.

Sponsorlukla ilgili eksikliklerin giderilmesi için yasal düzenleme ihtiyacını karşılamak amacıyla 4.3.2004 Tarih ve 5105 Numaralı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun çıkarılmış; 21.5.1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun ek 3 üncü maddesinin madde başlığı ile üçüncü fıkrası değiştirilmiş, 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanununun ve 5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun Sponsorlukla İlgili maddelerinde değişiklikler yapılarak sponsorluk faaliyetleri için uygun düzenlemeler yapılmıştır.

Yapılan hukuki ve kurumsal düzenlemeler sonucunda günümüzde 49 spor federasyonumuz idari ve mali yönden özerklik kazanmışlardır.

2. GENEL BİLGİLER

Özerklik ve Özerk Yönetim kavramlarını, Özerkliğin Spor Yönetimi açısından değerlendirmesini yapmadan önce genel anlamıyla Yönetim, Spor Yönetimi ve Türkiye’de günümüze kadar kullanılmış olan Spor Yönetimi modellerini kısaca tanımlamak gerekmektedir.

2.1. YÖNETİM VE YÖNETİMDE ÖZERKLİK KAVRAMLARI

Yönetim kavramı birden çok anlama sahiptir. Bazen teşkilat. Bazen idari faaliyetler ve bazen de sevk ve idare anlamında kullanılmaktadır (1).

Değişik yaklaşımlara göre birçok yönetim tanımı yapılmıştır. Bütün bu yaklaşımların ortak noktası yönetim, diğer kişilerin çabaları aracılığıyla amaçların başarılması sürecidir (2).

Belirli bir amacın gerçekleştirilmesi için bireylerin işbirliği yapmalarıdır. Bu anlamda yönetim, teşkilatlanmanın yanında, teşkilatın işlerliğini sağlayacak her türlü yönetsel etkinlikleri, kaynakların bir araya getirilmesini, eşgüdüm sağlanmasını, izlenecek yöntem ve denetimi içine alır (3).

Yönetim toplumsal ihtiyaçların bir kesimini karşılamak üzere kurulan bir teşkilatta, önceden belirlenmiş amaçları gerçekleştirecek işleri yapmak için, bir araya getirilen insan gücünü ve diğer kaynakları teşkilatlandırıp eşgüdümleyerek eyleme geçirme sürecidir. (1).

Yönetim, belirli amaçlara ulaşabilmek için insanlara iş yaptırabilmek, onların yaptıkları işlerde işbirliğini gerçekleştirebilme ve koordinasyonu sağlama faaliyetidir (4).

Spor Yönetimi, sportif hareketleri belirlenen amaçlara ulaştırmak için insan ve madde kaynaklarını sağlayarak ve etkili biçimde kullanarak, belirlenen politikaları ve alınan kararları uygulamaktır.

Spor Yönetimi, sportif hizmetleri önceden belirlenen hedeflere ulaştırmak için, mevcut insan ve madde kaynaklarını bu hedefler doğrultusunda en etkili ve verimli olarak kullanılmasını sağlamaktır (1).

2.1.1. Merkeziyetçi Yönetim

Merkeziyetçi bir teşkilatlanmada, kamu hizmet ve faaliyetlerinin tek merkezden görülmesi, kamu gücünün tamamen bir merkezde toplanması esastır (1).

Merkeziyetçi yönetim ile ilgili bazı tanımlar şunlardır:

Yönetim hizmetlerinin merkezde toplanması ve bu hizmetlerin merkez ve merkezin hiyerarşisi içinde yer alan teşkilatlarca yürütülmesidir (3).

Merkeziyetçi yönetim; bir ülkede merkez memurlarının daha geniş yetkilere sahip olduğu ve alt kademelerin yetkilerinin ve takdir haklarının azaldığı bir yönetimdir (5).

2.1.2. Merkeziyetçi Yönetimin Yararları

Devlet yönetiminde birliği ve hizmetlerin eşit düzeyde ülkeye yayılmasını sağlar. Kamu hizmetlerinin verimli bir şekilde yürütülmesi için gereken uzmanlık ve mali imkânlar merkezi yönetim ile daha kolay sağlanır (3).

Hizmetlerin maliyetini azaltır memurların tarafsızlığını sağlar ve halkın vergi yükünü hafifletir (6).

Devleti güçlendirir, siyasi kudretin genişlemesine ve kuvvetlenmesine imkân verir (7).

Kararlar daha hızlı verilebilir. Yönetim maliyetini azaltır. Tüm ülkeyi ilgilendiren büyük, önemli ve türlü seçenekler arasında, bir tercih gerektiren kararların alınmasında yararlıdır (1).

2.1.3. Merkezi Yönetimin Sakıncaları

Halkın yönetime katılmasının sınırları daraltılır ve merkezde siyasal gücü elinde bulunduranlar, kendi seçim çevrelerine kamu hizmetlerinin dağılımında ayrıcalık tanıyabilirler (3).

Bir adalet vasıtasıdır, zaman israfına sebep olur, bürokratik rutinliği artırır, kişisel kapasiteleri kısıtlar, sorumluluk hissini köreltir ve çoğunlukla hiç kimseyi memnun etmeyen kararların çıkmasına sebep olur (8).

Kırtasiyeciliği artırır, siyasi nüfus ve baskılar kamu hizmetlerinin masraflarının adil dağılımına engel olabilir ve merkezdeki memur kadrolarının artmasına sebep olur (7).

2.1.4. Âdemimerkeziyetçi Yönetim

Devlet bütün kamu hizmetlerini ülke ve vatandaş yararına, bazı özerk kuruluşlar tarafından yürütülmesine rıza gösterir. Kimi hizmetler tüm ülkeyi değil fakat bir bölgeyi ya da bir kısım vatandaş gruplarını ilgilendirir. Bu tür hizmetlere karşı devletin ilgisiz kalması beklenemez. Bu nedenle, kendi denetimi altında bazı hizmetleri ayrı bütçesi, tüzel kişiliği ve geliri bulunan özerk kuruluşlara verebilir. Yaygın olarak ademimerkeziyetçi yönetim, kamu hizmetlerinin görülmesi bakımından uygulamaya yönelik karar alma yetkisinin, merkez teşkilatına dahil olamayan yönetimlere taşınmasıdır (6).

2.1.5. Âdemimerkeziyetçi Yönetimin Yararları

Mahalli insanların kendilerini ilgilendiren konularda doğrudan karara katılmalarına fırsat sağlar. İhtiyaçların daha yakından ve daha gerçekçi şekilde tespit edilmesine sebep olur. Mahalli ve ortak işlerde, ortak menfaat ve faydalar bulunması hissini kuvvetlenmesine ve işbirliği anlayışının oluşumuna imkân verir. Hizmet daha rasyonel ve işin gereklerine daha uygun kurullarla görülür (1).

Teşkilat amaçlarının gerçekleştirilmesinde sürat, isabet, maliyet düşüklüğü, kaynaklardan en verimli şekilde yararlanma gibi büyük imkânlar sağlayabilir (8).

2.1.6. Âdemimerkeziyetçi Yönetimin Sakıncaları

Yerel yönetimlerin güçlenmesi durumunda ülkenin siyasal birliğinin bozulmasına neden olabilir (1).

Uzman personel sıkıntısı çekilebilir. Yeterli gelir kaynaklarına sahip olmayan âdemimerkeziyetçi teşkilatlar maddi sıkıntı çekebilirler. Hizmet bakımından ülke genelinde eşitlik sağlanamayabilir. Merkezi yönetimin bütçe denetimi dışında kalma eğilimi gösterdiklerinden, mali bakımdan deneti zordur.

Bütün bu sakıncalarına rağmen âdemimerkeziyetçi yönetim, modern çağın en gerekli yapı ve faaliyet ilkelerinden biri olarak değerlendirilmelidir (1).

2.2. ÖZERK YÖNETİM

Özerklik, kavramsal olarak daima özgürlükle ilişkilendirilmiş ve bir özgürlük sağlama tekniği olarak veya buna yakın anlaşılmıştır. Bu yüzden de, özerklikle ilgili tüm yaklaşımlar "demokrasi" içinde anlam ve açıklık kazanırlar. Bu bağlamda özerklikle ilgili çeşitli tanımlar yapmak mümkündür (9).

Özerlik “ bir kişinin, bir topluluğun, kendi uyacağı yasayı kendisinin koyması olarak tanımlanmakta ve bu anlamda kurumun kendine özgü bir yasasının bulunması; üst makamların koydukları kurallara uyma yerine, kendini yöneten bir kuruluş olması dolayısıyla tüzel ve töresel bir özgürlük olarak tanımlanabilir (10).

Bir başka tanımla özerklik; ayrı bir yasaya bağlı olarak kendi kendini yönetme yetkisi olan, kendine özgü yasalarla yönetilen, bir topluluğun, bir kuruluşun kendine özgü yasalarla kendi kendini yönetme hakkı ile bir kişinin kendi kendine serbestçe karar verebilme hakkıdır (11).

Özerkliğin diğer bir tanımı ise şöyledir; merkezi bir gücün yönettiği daha geniş bir kuruluş içinde kurumun kendi kendini serbestçe idare etmesidir (12)

Türk Dil Kurumu'nun yapmış olduğu tanıma göre özerklik; “bir topluluğun bir kuruluşun ayrı bir yasaya bağlı olarak kendi kendini yönetme hakkı, muhtariyet, otonomidir (13).

Hukuki bir kelime olarak özerklik; bir kişi veya kurumun kendi iradesiyle geçerli karar alabilme ve bu kararları uygulayabilme hak ve yetkisidir (14).

"Özerklik" kurumlarının iç işleyişlerine, mali işlerine ve yönetimlerine ilişkin kararlar almada ve eğitim, araştırma, dışa yönelik çatışmalar ve diğer ilgili faaliyetlerde kendi politikalarını oluşturmada devlet ve toplumun tüm diğer güçleri karşısındaki bağımsızlıkları anlamına gelir (15).

İdare hukuku açısından ise özerklik; "genel olarak merkezi idare dışında kalan kuruluşların, kanunla belirlenmiş sınırlar içinde kalmak şartıyla, kendi hareketlerine hakim olacak kuralları yine kendilerinin düzenleyebilme yetkisi ve idari ve mali konularda sahip buldukları az veya çok hareket serbestliği" olarak tanımlamaktadır. Özerk kuruluş, "belli sınırlar içinde ve merkezi bir güç çerçevesinde kendini kendi kanunlarıyla idare eden kamu kuruluşudur" (16).

Devletin dışında kalan, kamu tüzel kuruluşlarının, Anayasanın ve kanunların kendilerine tanıdığı yetkiler çerçevesinde görevlerini yaparlarken, hizmetlerin gerektiği mali imkânlarla, ayrı bir bütçeye ve karar organlarına sahip olmaları da özerlik olarak tanımlanmaktadır (17).

Özerk Yönetim; örgütlerin yasalarla belirlenen sınırlar çerçevesinde, faaliyetlerinin önemli bir bölümünü, kendi sorumlulukları altında ve halkın çıkarları doğrultusunda düzenleme, yönetme hak ve imkânını anlatmaktadır (18).

"Kurumsal Özerklik; Kurumların idari ve mali konularda serbest karar alabilmelerini ve uygulayabilmelerini ifade eder. Kurumsal Özerklik bireysel olmaktan çok, örgütlere ve kurumlara özgü bir yapı ve yönetim işlevini çağrıştırmaktadır. Kurumsal özerlikten söz ettiğimiz andan itibaren, içeriksel olarak tamamen farklılaşmış bir kavrama ulaşıyoruz demektir. Bu bakımdan kurumlar açısından özerkliği İdari özerlik ve Mali özerlik olmak üzere iki sınıfta incelemek mümkündür (9).

2.2.1. İdari Özerklik

İdari özerklik; özerk kuruluşların kendi organları aracılığı ile serbest olarak karar alabilmelerini ifade etmektedir. Bu tanıma göre, karar organlarının atama ile değil, seçimle oluşturmaları da idari özerkliğin bir ön koşulu olarak kabul edilebilir (17).

Başka bir tanıma göre idari özerklik, kendi başına yürütülebilir kararlar alıp işlemler yapabilen ve bunları uygulama yetkisi bulunan her kuruluşun bu yeteneğini anlatmak için kullanılan bir terimdir (15).

Özerkliği, bir kamu kuruluşuna kendi kendini yönetme yetkisinin verilmesi olarak anlıyorsak, yine Anayasamızın benimsediği "yerinden yönetim" ilkesinin ve buna bağlı olarak yerel yönetimlerin de özerklikle ilişkisini kurmak mümkündür. Yönetim organlarının halk tarafından doğrudan doğruya seçilmeleri ve bu organların idari eylemde bulunma ve karar alma yetkisine sahip olması idari özerkliktir (9).

2.2.2 Mali Özerklik

Mali Özerklik; ise özerk kuruluşların ayrı mal varlığına sahip olabilmelerini ve kanunların öngördüğü esaslar içerisinde kendi organlarının kararlarına dayanarak harcama yapabilmelerini öngörmektedir (17).

Farklı bir tanıma göre mali özerklik, bir kamu tüzel kişinin kendi kaynaklarından serbestçe yararlanarak kendi harcamalarını yönetmesi durumudur (15).

2.2.3.Özerkliği Oluşturan Unsurlar

Özerk Yönetim; örgütlerin yasalarla belirlenen sınırlar çerçevesinde, faaliyetlerinin önemli bir bölümünü, kendi sorumlulukları altında ve halkın çıkarları doğrultusunda düzenleme, yönetme hak ve imkânını anlatmaktadır (18).

Kurum ya da kuruluşların özerk yönetim anlayışlarını ve uygulamalarını idari ve mali etmenler yönünden ele almakta yarar vardır.

2.2.3.1 İdari Unsurlar

Özerk bir kuruluş kesin kararlar alabilmelidir. Bu kuruluşların aldıkları kararlar üst makamların ön iznine ve onayına bağlı olmamalıdır. Gerçek bir özerklikten söz edebilmek için kuruluşun yönetimine bu karar serbestliğinin tanınmış olması gereklidir. Dolayısıyla, alınan bir karar üst makamın onayına sunulursa gerçek anlamda bir özerklikten söz etmek mümkün değildir (19).

Karar alacak makamlar hiçbir baskı olmaksızın karar organlarını oluşturmalıdırlar. Karar alma özgürlüğünün gerçekleşmesi, karar organlarının serbestliğine bağlıdır (20).

Durumu anlama, sorunu saptama ve tanımlama, seçenekler, bulma ve değerlendirme, en uygun seçeneği seçme ve uygulama sürecinden oluşan karar alma, gerek yönetsel ve gerekse örgütsel eylemin odağını oluşturur (21).

2.2.3.2 Mali Unsurlar

Özerklik verilen kuruluşlar, mali kaynaklarını kendi ihtiyaçlarına göre ayarlayabilmeli ve gerekli harcamalarını üst makamların izni olmadan yapabilmelidir. Yalnızca devletin verdiği yardımlarla yönetilen kuruluşlar, çalışmalarını genişletmekte tam bir serbestliğe sahip değillerdir. Böyle durumlarda, çalışmanın kapsamı merkezin verdiği yardımlarla büyük ölçüde sınırlandırılmış olur.

Özerk kuruluşlar, karar alma ve aldıkları kararları uygulama hakkına sahiptirler. Karar alacak makamlar, hiç bir baskı olmaksızın karar organlarını oluşturabilirler. Karar alma özgürlüğünün gerçekleşmesi, karar organlarının serbestçe oluşumuna bağlıdır. Özerklik için yalnız Özerk kuruluşların serbestçe oluşturdukları veya seçtikleri organlar tarafından karar alma hakkına sahip olmaları yeterli değildir. Bunların mali Özerkliğinin de yani harcamalarında da merkezi idarenin baskısı olmaksızın harcama yapmaya yetkili olmaları gereklidir (19).

Diğer yandan, özerk yönetimlerin kendi yetkileri içinde serbestçe kullanabilecekleri, yeterli kaynaklara kavuşturulması ve bu kaynakların yasal ve anayasal sorumluluklarıyla orantılı olması gerekmektedir (18).

2.2.4. Özerkliğin Amacı

Gerek Merkeziyetçiliğin gerekse Âdemimerkeziyetçiliğin sakıncalarını gidermek ve en aza indirmek amacıyla, kurumların kendi sorumlulukları altında ülke genel çıkarlarına uygun olmak kaydıyla, kendi hizmetlerini bizzat kendilerinin düzenleme haklarını içeren bir yönetim biçimidir (22).

Özerkliğin boyutları, ülkedeki anayasa ve yasaların çizdiği sınırlar içinde kalır. Yasaları olumsuz yorumlayarak, ülke çıkarlarına ters kararlar almak ve bu doğrultuda uygulamalar yapmak özerklikle bağdaşmamaktadır. Dolayısıyla, özerklikteki amaç hizmetlerin daha iyi yürütülmesidir. Bu nedenle, hizmetler daha iyi yürütülsün diye bazı kurumlara özerklik tanınmıştır. Özerkliğin amacı, kişilere kişisel çıkarlar sağlamak ve ayrıcalıklar tanımak değildir. Karar alma serbestisinin ve serbestçe yönetim organları oluşturma yetkisinin tanınmasında temel amaç hizmete yöneliktir. Hizmetler böyle daha iyi yürütüleceği için özerklik söz konusudur (19).

2.2.5. Özerliğin Sakınca ve Sınırlılıkları

Özek kuruluşlar, temel hak ve hürriyetleri ortadan kaldıracak biçimde kurulmazlar ve örgütlenemezler, bu nedenle özerk kuruluşların kurulmasına dair kanun veya kanunlar bu hakkı önleyici, köstekleyici kural koyamazlar. Zaten demokratik kurallar ve eşitlik ilkelerine aykırı bir kanun düzenlemesinin, bir özerk kuruluş da öngörse anayasaya aykırı olacağı kesindir (23).

Özerklik, devletten bağımsız olmak anlamına gelmemektedir. Nitekim devlet, Özek kuruluşları, kanunların öngördüğü usûl, şekil ve esaslara göre denetlemektedir⁵¹. Bu nedenle; Özek kuruluşların denetimi, hizmetlerin gereği gibi yürütülmesinde, etkin bir araçtır. Denetim, devlet hizmetleri ile çelişkiye düşen, birliği bütünlüğü bozan ve hizmetlerin sürekliliği ilkesini zedeleyen uygulamalara engel olur (19).

Özerklik hiç bir kural ya da ilke ile bağlı olmaksızın her konuda istediğini yapabilme değildir (19). Kuramsal olarak bir anlam ifade etmemekle beraber uygulama önemlidir, uygulayıcıların tutumları önemlidir. Keyfilikler görülebilir, aşırı güçlü olma hissi, hata olasılığını arttırır. Uygulayıcıların nesnel ve tarafsız olmaları özerklik için gereklidir (24).

Özekliğin bahsedilen çerçeve dışında kullanımının ise politik baskılardan daha zararlı sonuçları doğuracağı, özek kurumların keyfi tutum ve davranış içine girebilecekleri, kaynak israfı, gereksiz personel kullanımı gibi sorunların ortaya çıkabileceği ifade edilmektedir (24).

Özerklikten amaç hizmetlerin en ucuz, en kaliteli en verimli ve en hızlı yapılmasını sağlamaktır. Oysa yanlış kullanımında kaynaklar lükse ve israfa yönelebilir. Personel istihdamında akıcılık yerine duygusallık öne geçebilir. Gereksiz ve fazla istihdam doğabilir (24). Oysa bir örgütün kısa, orta ve uzun vadede üreteceği mal veya hizmet miktarıyla istihdam edeceği personel sayısı arasında önemli bir ilişki vardır (21).

Bürokrasiden kurtulmak yerine, bürokrasiye boğulunabilir. Milli çıkar ve hedeflere ters, genel yararlarla çelişen kararlar alınabilir. Buraya kadar anlatılanlardan çıkarabileceğimiz sonuç şudur: Özekliğin bir sınırı vardır ve olmalıdır. Özekliğin sınırı da, milli çıkarların temel alınması, hiç bir şeye feda edilmemesi ve anayasa, kanunlar, tüzük, yönetmelikler ve uluslararası antlaşmalar olmalıdır (22).

2.3.TÜRK SPORUNUN ÖRGÜTSEL YAPISI İÇİNDE SPOR FEDERASYONLARI

2.3.1. Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı (T.İ.C.İ.)

3.8.1909 tarihli Cemiyetler Kanununa göre 22.5.1921’de kurulan ve kesin örgüt yapısını 2.1.1924’ tamamlayan T.İ.C.İ, sporun ve spor örgütlerinin her türlü ekonomik, siyasal, ırkçı v.b. baskılardan bağımsız; buldukları ülkenin devletine, hükümetine ve siyasal kuruluşlarına karşı özerk; “özel hukuk kişisi” olarak örgütlenmiş ve ulusal spor yönetiminde son söz sahibi kulüplere dayalı yönetsel yapıyı öngören ideolojik model edinmiştir (25).

Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı’nın amacı tüzüğüne göre; “Türkiye’de idmancılığın (terbiye-i bedeniye ve sporun) fenni esaslar ve tekâmülüne çalışmak, Türk İdmancılığını dahil ve harice karşı temsil etmek, tamamı ile milli, içtimai ve ilmi olan bu gayretlere hakkıyla ve devamlı hizmet edebilmek için siyasetle alâkadar olmamayı ve milletimizin mukadderatına hakim olanların Türk’ lüğün selâmetine mâtuf mesaisine yardım etmeyi bir emr-i tabii telakki etmek” tir (26).

Merkez ve Taşra Teşkilatı olmak üzere iki birimden oluşan T.İ.C.İ.’ nin ilk teşkil ettiği federasyonlar Atletizm, Futbol ve güreştir. 24 Ağustos 1922’de kurulan bu federasyonlar 1924 Olimpiyatlarına katılabilmek amacıyla aynı tarihte uluslar arası federasyonlara üyelik için başvurmuşlardır. Uluslar arası Amatör Atletizm Federasyonu (IAAF) ‘ndan olumlu cevap Aralık 1922’de, Futbol Federasyonu FIFA’ dan geçici kabul 15 Ocak 1923, kesin kabul 21 Mayıs 1923’te gelmiş, böylece Türkiye spor federasyonları yoluyla uluslar arası spor topluluğunun bir üyesi haline gelmiştir. T.İ.C.İ. döneminde teşekkül eden diğer federasyonlar ise, Bisiklet (1923), Eskrim (1923), Halter (1923), Boks (1924), Kürek (1924), Yüzme ve Yelken (1926), Basketbol (1934), Voleybol (1934), Kayak (1934) şeklinde sıralanabilir (27).

Tüzüğüne göre Genel Merkez’den bir ve federasyonlardan birer temsilci (müzakereye iştirak eder, fakat oy veremez), bölgelerden; bölge adına bir oy sahibi sıfatıyla gelecek birer temsilci ve (hangileri oldukları genel kongrece kararlaştırılan ve yalnızca askeri sporlarla doğrudan ilgili konularda oy hakları bulunan) ordu spor teşkilâtı adına ve üç kara ve iki deniz subayı ile askeri birliklerden gelme birer asker temsilciden meydana gelir. T.İ.C.İ Genel Kongre’si (M19), kararlarını senede bir defa (1927’den sonra iki senede bir) toplanarak (M.9) asıl üye sayısının üçte-ikisinin onayı ile (M.10) almaktadır.

Kongre'nin teşekkülünde, bölge ve kulüp temsilcilerinin çoğunlukta olması ve kararların mevcut üye sayısının üçte-ikisinin çoğunluğu ile alınması, spor kurum ve fonksiyonlarının denetleme salahiyetiyle spor kulüplerinin ön sıraya çıkarılması ve sporun sporla ilgilenen kişilerce sevk ve idare edilmesi gereğinin hayata geçirilmesi bakımından; böylece karar alma ve alınan kararı uygulamada idareden-idare edilen ayrımını ortadan kaldırarak demokratik bir spor yönetimi anlayışına işlerlik kazandırması ve herhangi bir bakanlığa bağlı bulunmaması itibariyle T.İ.C.İ tam manasıyla ademimerkeziyetçi ve demokratik yapıda bir teşkilâttır. İdare anlayışı, hizmet bakımından yerinden yönetim esası üzerine kurulmuştur.

Karar alma ve alınan kararları uygulamada etkin bir teşkilat olan TİCİ' nin sadece siyasi ve idari özecliğe sahip olması, onun devamlılığı açısından yeterli olmamıştır. Mali açıdan merkezi idareye bağlı kalmak durumunda bulunan bir teşkilatın tüzel yetkilerini artırmak bir yarar sağlamamıştır. Türk Sporunun bütün meselelerini yüklenip tek ayağı ile tek ayağı ile maraton koşan atlet durumuna düşen TİCİ çeşitli müsamere, bağış ve cezalardan elde etmeyi umduğu yeterli varidata, devlet bütçesinden yapılan yardımlarla ulaşamamış ve son Umumî Kongresi'nde (13-18.02.1936) nizamnamesi gereği kendi kendini fesh etme kararı almıştır. TİCİ 'nin böyle bir kararı alabilmesi dahi ademî merkeziyetçi bir teşkilat oluşun delilidir (1).

Her şeye rağmen TİCİ, sporun gelişmesine katkıda bulunmuş; günümüzde tartışılan bağımsız ve özerk idare anlayışını Türk spor yönetimine kazandırmıştır (28).

2.3.2. Türk Spor Kurumu (TSK)

Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı'nın sekizinci ve son kongresinde alınan kararlar çerçevesinde (Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı) adı Türk Spor Kurumu olarak değiştirilmiş ve Cumhuriyet Halk Partisi'ne bağlanarak bir yan örgüt niteliğinde çalışmalarını sürdürmüştür (26).

TSK, kuruluş aşamasında kendine özgü olması, iş başına gelen organları ve gelirlerini harcama yetkisine sahipliği itibariyle özerk bir teşkilâttı. Bu yapılanma anlayışı TİCİ' den çok farklı değildi. Ancak TSK' nın genel kurulunda hükümetin ve askeri üyelerin yer alması ve devrin tek yönetici partisi CHP' nin genel başkanlık kurulunun ve genel sekreterliğinin TSK' nın bütçe ve çalışma programlarını onaylaması, onu yarı resmi bir yapıya dönüştürmüştü. Ayrıca önemli görülen meseleler için partiden talimat alınırdı.

Kısaca bu dönemde spor teşkilâtı “parti ve devlet” idaresinden başka bir şey değildi (29).

TSK’ nın bu yapısından dolayı partililerin kişisel hırs ve amaçları spora karışmış, spordaki bazı olumsuz olaylar da partiye sığramıştır(27). Bu durum sosyal ve siyasal çevrelerde gruplaşmalara yol açmış, hizmetlerin sunulmasında “fırsat eşitliği” ilkesi ihmâl edilmiştir (30).

Dolayısı ile TSK dönemini (1936-1938), 1938 tarih ve 3530 sayılı Beden Terbiyesi Kanunu’na bir hazırlık ve onun bir ön denemesi olduğu, böylece, Türk spor yönetiminde ademimerkeziyetçi model ve anlayıştan merkeziyetçiliğe geçişte, bir ara dönem olarak değerlendirmek yanlış olmayacaktır (1).

2.3.3. Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü (BTGM)

29 Haziran 1938 gün ve 3530 sayılı yasa ile başbakanlığa bağlı olarak kuruldu. Genel müdürlük, sonuçta bir kamu kuruluşu idi. Asıl, amatör sporları yönetmek, spor kulüplerinin salt yarışmalarıyla değil, her türlü sorunları ve gelecekleri ile ilgilenmek durumunda olması gereken genel müdürlüğün spor federasyonları, kalkınmış ve demokratik ülkelerin federasyonlarının tam tersine anti demokratik oldular (31).

Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü merkez ve taşra teşkilatından oluşmaktadır.3530 sayılı yasaya göre Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü’ nün merkez teşkilatında genel müdürlük makamı, genel müdürlük kurulları, esas danışma ve yardımcı birimler ile federasyonlar bulunmaktadır. Taşra teşkilatı ile bölge başkanı (vali), bölge müdürlüğü, ilçe başkanı(kaymakam), bucak beden terbiyesi başkanı(bucak müdürü) ve köy beden terbiyesi başkanlığı(muhtar), ajanlıklar ve kulüpler bulunmaktadır.

3530 sayılı Beden Terbiyesi Kanunu’nun gerekçesine göre sporun merkezci, otoriter ve disiplinli biçimde yönetilip yönlendirilebilmesi için, tüm yetkilerin “özel” ya da “yarı resmi” kuruluşlardan alınarak herhangi bir kamu hukuku tüzel kişisine verilmesi yetmez; bu tüzel kişinin her şeyden önce, bütün, “vekâletlerde spor ve beden terbiyesi ile ilgili işleri sevk ve idare edecek”, “beden terbiyesini 45 yaşına kadar bütün yurddaşlarla temsil etmek üzere bütün devlet dairelerinde çalışma yapacak”, “kalabalık insan kitlelerini toplu halde bulunduran müesseseler, fabrika ve işlevlerini kendi adamlarına ve onların ailelerine spor ve beden terbiyesi yaptırmalarına ve bunun yapılması için beden terbiyesi tesisleri vücuda getirmeye mükellef tutacak” yetkilerle

donatılması gerekir. İşte Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü'nün 1938 yılında kurulurken “Başbakanlık makamı ile ilgili müstakil bir idare mekanizması” durumuna getirilmesi bundandı. Ama izleyen yıllar içinde değişik hükümetlerin spordan ne anladıklarının değişmesine bağlı olarak (26);

29 Mayıs 1942 gün ve 4235 sayılı Yasa ile Milli Eğitim Bakanlığına bağlandı. 6 Mayıs 1960 gün ve 7474 sayılı Yasa ile yeniden Başbakanlığa bağlı hale getirildi. Bir süre sonra Devlet Bakanlığına bağlandı. 11 Şubat 1970 gün ve 1/21-1156 sayılı Kararname ile de yeni kurulan Gençlik ve Spor Bakanlığının bağlı birimleri arasına katıldı. 13 Aralık 1983 gün ve 179 sayılı Kanun Hükmünde Kararname yürürlüğe konularak, Milli Eğitim ile Gençlik ve Spor Bakanlıkları birleştirildi. Milli Eğitim, Gençlik ve Spor Bakanlığı kuruldu. Genel Müdürlük bu kez de bu Bakanlığa bağlı bir kuruluş haline getirildi. 21 Mayıs 1986 gün ve 3289 sayılı Yasa ile 3530 sayılı Yasa ortadan kaldırıldı ve “Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü ” sporumuza yön vermeye başladı.

En temel özelliği ile Beden Terbiyesi Kanununun maksadı, Türkiye’ de yurddaşın fizik ve moral kabiliyetlerini ulusal ve inkılâpçı amaçlara göre gelişimini sağlayan oyun, jimnastik ve spor faaliyetlerini sevk ve idare etmek için Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü’ nün teşekkülünü sağlamaktır (1).

B.T.K' nin daha birinci maddesinde öngörüldüğü üzere B.T.G.M' nin Başkanlığı'na bağlı bir teşkilat olması, Genel Müdürünün Başbakan tarafından seçilerek Cumhurbaşkanınca ve genel sekreter, daire başkanları, federasyon başkanları ve şube müdürlerinin Genel Müdür tarafından teklif edilerek Başbakanca tayin olunması (M. 6), aynı durumun federasyon sayısının tespitinde de tekrarlanması (M. 7), gençlere ve halka spor yapma zorunluluğu getirmesi (M.4), Merkez Danışma Kurulu'nun Başbakan tarafından seçilen beş zat ile Kültür, Milli Savunma, İçişleri ve Sağlık ve Kültür Bakanlıklarından gönderilen birer temsilciden teşekkül etmesi (M. 8), bütçenin genel müdürlüklerce hazırlanıp (Merkez Danışma Kurulu'nun tetkikinden sonra) Başbakan tarafından T.B.M.M' ye arz olunması (M. 20), merkezde Genel Müdürün Başbakan, taşrada ise Bölge Müdürünün vali tarafından denetlenmesi ve böylece, sporun bir devlet işi ve hizmeti arasına alınmasından öte, ona devlet mekanizması içinde yer verilmesi gereği ortaya çıkmaktadır.

Bu bakımdan, B.T.K tam manasıyla merkezîyetçi ve otoriter bir kanun ve B.T.G.M' de, bu duruma göre yapılanmış bir spor teşkilatıdır. İdare anlayışı ve yetki genişliği esasî üzerine kurulmuştur (1).

Bakanlar Kurulunca yayınlanan 24.1.1989 gün ve 356 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü, 18 Mart 1989 tarihinden geçerli olmak üzere “Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü ” haline getirildi.

Böylece, Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü’ nün yaşam öyküsü, 7 aşamadan geçmiş oldu (31).

2.3.4. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü (GSGM)

Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Yasası ve yasanın tanıdığı geniş yetkilerle oluşturulan spor federasyonlarının, yapısı, çağın gelişimine ve toplumsal değişmelere ayak uyduramayınca Türkiye’de arayışlar hızlandı (31).

3530 sayılı Kanun’un günün şartlarına ve ihtiyaçlarına cevap veremez duruma gelmesi, değişen sosyal, kültürel ve ekonomik şartlar yeni bir kanun çıkarılması gereğini ortaya koymuş ve Genel Müdürlük 28 Mayıs 1986 tarih ve 3289 sayılı “Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü’nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun” hükümleri doğrultusunda yeniden teşkilatlanmış, yapısal değişikliğe uğramış, Genel Müdürlüğün maddî imkânları arttırılmıştır (32).

1938 yılında kurulan Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü 2 Mart 1989 tarihinde yayımlanan 356 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Başbakanlığa bağlanmış ve adı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü olmuştur (33).

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü merkez ve taşra teşkilatından meydana gelmektedir. Merkez teşkilatı genel müdürlük, ana hizmet birimleri, danışma ve denetim birimleri ve yardımcı birimlerden, taşra teşkilatı da gençlik ve spor il ve ilçe müdürlükleri ile spor dalı temsilcilerinden teşekkül etmektedir (30).

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Başbakanlığa bağlı, tüzel kişiliğe sahip bir kamu kurumudur. Bu konumuyla hizmet yerinden yönetim kuruluşlarının bir türü olan idari kamu kurumları arasında bulunan Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, teknik bilgi ve uzmanlık isteyen gençlik ve spor faaliyetlerinin yürütülmesiyle yükümlü ve bu konuda yetkili bir kuruluştur (34).

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün görevleri; vatandaşın ve okul dışı gençlerin fizik, moral güç ve yeteneklerini sağlayan beden eğitimi, oyun, jimnastik ve spor faaliyetlerini sevk ve idare etmek, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı bütün öğretim kurumlarının yurt içi ve yurt dışı spor faaliyetlerini programlamak, beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin esaslarını belirlemek, yürütmek, bu faaliyetlere ait araç, gereç ve benzeri ihtiyaçları sağlamak, okul dışı izcilik ve spor faaliyetleri ile gençlik faaliyetlerini programlamak, düzenlemek, yönetmek ve bunların gelişmesini sağlamak; spor idarecisi, antrenör, spor elemanları ve hakemleri yetiştirmek, sporcu ve spor kulüpleri ile gençlik derneklerinin tescil, vize, aktarma işlemlerini yapmak, spor federasyonlarının kurulması ve spor dallarının belirlenmesi için gerekli usûl ve esasları saptamak; sporcu sağlığı ile ilgili önlemleri almak, sporcu sağlık merkezleri açmak, beden eğitimi ve spor alanında teknik bilgiyi ve spora ilgiyi artıracak yayınlar yapmak, faaliyetlerde bulunmak, gençliğin boş zamanlarının değerlendirilmesi konusunda öteki kuruluşlarla işbirliği yapmak; başarılı sporculara ve çalıştıracılarına ayni ve nakdi yardım yapmak ve yapılmasını sağlamak, bunları ödüllendirmek, ilgili mevzuat ve bakanlıkça verilen benzeri görevleri yapmaktır (35).

Teşkilatın en üst amiri Genel Müdür'dür. Bu zat, Genel Müdürlük hizmetlerinin mevzuata, milli güvenlik siyasetine, kalkınma planlarına, yıllık programlara uygun olarak yürütmekle, teşkilatın faaliyet alanına giren konularda diğer kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliği ve koordinasyonu sağlamakla ve merkez ve taşra teşkilatının faaliyetlerini, işlemlerini ve hesaplarını, ayrıca bu kanuna göre tescil yapılan spor kulüp ve kuruluşları ile spor amacı taşıyan teşekkülleri denetlemekle görevli ve yetkili kılınmıştır (M.5).

İllerde vali, ilçelerde kaymakam gençlik ve spor başkanı kabul edilmekte ve sportif hizmetlerin illerde il müdürü, ilçelerde ilçe müdürü tarafından yürütülmesi istenmekte, ayrıca bu hizmetlerin yürütülmesinden dolayı il müdürü valiye, ilçe müdürü kaymakama karşı sorumlu tutulmaktadır (M.6).

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü gibi Bakanlığa bağlı olarak teşkilatlanması, gençlik ve spor konularını aynı bütünün içinde ele alması, organ ve kurullarının teşekkülünde Bakan inisiyatif ve tercihine yer vermesi bakımından, merkeziyetçi bir yapı özelliği göstermektedir. Ancak, Gençlik ve Spor

Genel Müdürlüğü, Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü'ne göre bazı konularda merkeziyetçi anlayıştan uzak ve âdemimerkeziyetçiliğe yakın özellikler taşımaktadır.

Evvela, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün en yüksek danışma ve karar organı olan Merkez Danışma Kurulu'nun Genel Müdür'ün riyasetinde, Başbakan tarafından atanan üç kişi ile Milli Savunma, İçişleri, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlıkları, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (T.M.O.K), Türkiye Spor Yazarları Derneği(T.S.Y.D), Amatör Spor Kulüpleri Konfederasyonu (A.S.K.K)'nun kendi mensupları arasından belirleyecekleri birer temsilci ve üniversitelerin sporla ilgili birimlerinin en üst yetkililerini kendi aralarından seçecekleri bir temsilciden teşekkül etmesi, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü teşkilatında meydana gelen âdemimerkeziyetçi eğilimin ilk işareti olmaktadır.

3530 sayılı Kanun'a göre kurulan Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Merkez Danışma Kurulu'nun Başbakan tarafından seçilen beş ve ilgili Bakanlıklardan seçilen dört temsilciden teşekkül ettiği dikkate alındığında, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün Merkez danışma Kurulu'nda Bakanlıklarca seçilen temsilci sayısı aynı kalmakla birlikte Bakan tarafından atanan temsilci sayısının beş' den üç'e düşürüldüğü, ayrıca, özerk kuruluşlarca seçilen dört temsilci daha ilave edilerek toplam üye sayısının artırıldığı anlaşılmaktadır.

Kurul üye sayısı artırılırken merkezi idare temsilcilerinin sayıca azalması ve kurulda özerk kuruluşlara da temsil hakkı tanınması bakımından; böylece spor kurum ve fonksiyonları sevk ve idaresinde yetki ve sorumluluğu daha geniş bir tabana yayarak, idare eden-edilen ayırımını ortadan kaldırması ve demokratik bir spor yönetimi anlayışına işlerlik kazandırması itibariyle Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, ademimerkeziyetçiliğe doğru bir eğilim göstermektedir.

Esas itibariyle, 3289 sayılı kanunla Türk spor yönetimine getirilen en önemli âdemimerkeziyetçi yeniliklerden biride federasyonlarla ilgili hükümlerdir.

Kanun, bir veya daha fazla spor dalı, teknik ve idari bakımdan birer federasyona bağlanır. Amatör federasyonların adedi ile profesyonel dallar, Merkez Danışma Kurulu'nun da görüşünü almak suretiyle Gençlik ve Spor Genel Müdürü'nün teklifi üzerine Bakan tarafından tespit olunur (M.18) hükmü ile federasyonların teşkilini ve profesyonel dalların tespitini Merkez Danışma Kurulu'na vermektedir.

Bir diğer yenilik olarak kanun, federasyon başkanları, kendi spor dallarının temsilcileri tarafından gösterilen üç aday arasından ve Bakan tarafından beş yıl için atanırlar. Bunlar, başarısızlıkları ya da kanun tüzük ve yönetmeliklere aykırı davranışları tespit edilmek kaydıyla Genel Müdür'ün teklifi ve Bakan tarafından süresi dolmadan değiştirilebilir. Federasyon başkanları ve kurul üyeleri fahridir... Başkanların seçimi ve kurulların teşkili, çalışmaları görevleri, yetki ve sorumlulukları yönetmelikle belirlenir (M.19) hükmü ile bir anlamda federasyon başkanlarının seçimle iş başına getirilmeleri öngörülmektedir. Nitekim 3289 sayılı kanunun 3703 sayılı kanunla 19. maddesinde yapılan değişiklikle federasyon başkanlarının seçimle göreve getirilmeleri hükme bağlanmakta ve federasyon başkanları seçimle göreve gelirler ve bu görev fahridir hükmüne yer verilmektedir. Federasyon başkanlarının seçimi, kurulların teşkili, çalışmaları, görev, yetki ve sorumlulukları ile kurullarına atamaya ilişkin hükümler çıkarılacak yönetmelikle belirlenir denilmektedir

Bu sebeple, federasyon başkanlarının seçimle göreve getirilmeleri, aynı zamanda federasyonlara, kendi görev, yetki ve sorumluluklarını yerine getirmede idari özerklik tanıyan T.İ.C.İ ve T.S.K teşkilatlarında kulüplere dayalı bir federasyon teşkilini andıran bu durum, Türk spor yönetiminde idare eden-edilen ayrımını ortadan kaldırarak, demokratik ve özerk bir idari anlayışının uygulanmasına yönelik ademimerkeziyetçi bir eğilim olarak kabul edilmelidir.

Spor kulüplerinin kendi üst kuruluşlarını, yine kendi idareleriyle oluşturmalarına ve kendilerini yönetenleri seçmede söz söyleme hakkına sahip olmalarına imkân sağlayan bu durum, tamamen idare eden-edilen ayrımını ortadan kaldırmaya ve Türk spor yönetiminde demokratik bir anlayışı hakim kılmaya yönelik önemli ve etkili bir gelişmedir.

3289 Sayılı Kanununun 8. maddesine göre kurulması öngörülen, mahallin önemli spor işlerinde karar mercii olan ve üyeleri arasında mahallin belediye reislerine de yer veren il ve ilçe danışma kurulları, 1991 yılında yasada yapılan bir değişiklikle kaldırılmıştır. Bürokrasiyi azaltma ve hizmetlere hız kazandırma gibi çeşitli gerekçelerle bu kurulların kaldırılması, Türk spor yönetiminde, merkeziyetçiliğe bir sapma ve demokratik spor yönetim anlayışından uzaklaşmadır. Aslında yapılması gereken, İl ve İlçe Danışma Kurullarını oluşturan kişi ve kuruluşların sayılarını azaltmak, görev, yetki ve

sorumluluklarını yeniden belirlemek ve ilin spor politikasına hız katan demokratik spor yönetim anlayışını geliştiren bir kurum haline getirmek olmalıydı, kaldırmak değil (1).

2.3.5. Spor Federasyonları

Ülkemizde, hemen hemen bütün spor dalları faaliyetleri, bu görevi yerine getirmesi için kurulmuş olan milli federasyonlar tarafından yürütülmektedir.

Federasyonların ilk kuruluşu 1922 yıllarına kadar uzanmaktadır. nitekim o devirlerde kurulan üç federasyondan biri de Atletizm’ dir. Diğer federasyonlar ise Güreş ve Futbol’ dur. Sözü edilen her üç federasyonda, ilk resmi spor teşkilatımız olan “Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı” na bağlı olarak faaliyet göstermekteydi (29).

1922 TİCİ nizamnamesine göre federasyon kurmaya ve bu federasyonlara üye seçmeye yetkisiz olan Meclis-i İdare’nin 24 Ağustos 1922’ de toplanarak futbol, atletik sporlar(atletizm, bisiklet, eskrim, tenis, yüzme, atıcılık ve binicilik) ve güreş(güreş, halter ve boks) için encümenler oluşturduğunu, futbol encümeninin eylem ve işlemlerinin kulüplerden sert tepkiler çektiğini, öteki ikisininse uluslar arası federasyonlara üye olmak için başvurduktan sonra başka çalışma yapmadan dağıldıklarını gömüştük (36).

1924 Paris Olimpiyat Oyunlarına katılacak spor dallarında federasyon kurulması ve bu federasyonların uluslar arası federasyonlara üye olmaları gerektiği için 24.8.1922’de kurulan ilk encümenler başvurularını o sırada yapmışlar IAAF’ den olumlu yanıt Aralık 1922’de, FIFA’ den geçici kabul 15 Ocak 1923’te kesin kabulle 25.5.1923’te gelmiştir. Bu arada, TİCİ’ nin 1923 tarihi nizamnamesinin Heyet-i İhzarîye’ ye ilişkin geçici maddesinden artık “heyet-i müttehîde” olarak anılan federasyonların aynı kurulun üçte-birlik çoğunluğuyla kurulabildiğini, çeşitli kaynaklardan da bu yetkiye dayanılarak 13 Nisan 1923 tarihinde güreş, atletizm ve futbol federasyonlarının yeniden örgütlendiklerini öğreniyoruz. TİCİ’den BTGM’ ye uzanan bir zaman kesidi içinde, bazı federasyonların kuruluş ve uluslar arası örgütlere giriş tarihleri şöyledir: Atletizm (1922-1922), Futbol (1922-1923), Güreş (1922-1923), Bisiklet (1923-1923), Eskrim (1923-1923), Halter (1923-1923), Boks (1924-1947), Kürek (1924-1950), Yüzme ve Yelken (1924-1931), Binicilik (1926-1930), Atıcılık (1926-1953), Basketbol (1934-1935), Voleybol (1934-1950), Kayak (1934-1935), Jimnastik (1940-1960), Judo (1962-1964) (37).

1970’li yıllarda 28 spor dalının faaliyetlerini kapsamına alan 21 federasyon 1990’lı yıllarda 35 spor dalını kapsamak üzere federasyon sayısı (33)’e yükselmiştir. Bu federasyonlar kendi dallarındaki uluslar arası federasyonlara aidat ödeyerek üyesi olurlar, ancak kendilerine ayrılan tahsisat, gerekse yönetim biçiminin yarattığı dar boğazlar sebebiyle federasyonların gereken hizmeti yerine getirdiklerini ifade etmek mümkün değildir (29).

Geçmişten bu güne kimi örgütlü kimi örgütsüz olarak verilen “Sporda Demokrasi” uğraşları, 1970’lerde bir ölçüde, ancak 1980’lerde Türkiye koşullarına göre, önemli ölçüde uç vermeye başlamıştır.

Bunun ilk somut örneği, 13 Ekim 1980 gün ve 17134 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan “Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Federasyonları’ nın Kuruluş, Görev, Yetki ve Sorumluluk Yönetmeliği”nde görülmüştür.

O günün spor yönetimi, birer kamu birimi olan spor federasyonlarını, kendi görüşü doğrultusunda bir kalıba sokmak istemiştir. Ancak, gerçek anlamda “Sporda Demokrasi” kurulmadan bir sonuç alınamayacağını bu yönetmelik de üstüne üstlük yeniden kanıtlamıştır (37).

Federasyonlar, kendi spor dallarındaki faaliyetleri uluslar arası kurallara göre nizamlayan, yöneten, öğreten, memlekete yayan, geliştiren ve yurt dışında temsilini sağlayan teknik kuruluşlardır. Bu faaliyetlerin yürütülmesinde moral ve sağlık kuralları göz önünde tutulur (31).

Spor dalları, federasyon adı verilen kuruluşlara bağlı olup, federasyonlar, düzenleme alanları içerisindeki spor dallarıyla ilgili teknik ve idari kararları alma yetkisine sahiptirler. Bir federasyon içinde sadece bir spor dalı olabileceği gibi, birden fazla spor dalı da teknik veya idari bakımdan aynı federasyona bağlanabilir. Amatör federasyonların adedi ile profesyonel dallar Merkez Danışma Kurulunun da görüşünü almak suretiyle Gençlik ve Spor Genel Müdürünün teklifi üzerine Başbakan tarafından tespit olunmaktadır.

“Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Spor Federasyonlarının Teşkilat, Çalışma, Görev, Yetki ve Sorumluluk Yönetmeliği”nin 5. maddesinde, Federasyonların Genel Müdürlük bünyesindeki Merkez Danışma Kurulu kararıyla belirleneceği ifade edilmektedir. Ancak.3289 sayılı kanununun 10/d ve 18. maddeleri gereğince, Federasyonların

belirlenmesinde, kurulmasında ve meşgul olacakları spor dalları hakkında Merkez Danışma Kurulu sadece görüş bildirmektedir.

Buna karşılık, belirtilen bu hükümlere tabi olmayıp Türk Spor Hukuku içinde özel bir konumu bulunan Türkiye Futbol Federasyonu, 3813 sayılı “Türkiye Futbol Federasyon Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun”la kurulmuştur. Bazı federasyonlar ise, daha sonradan özel statüye kavuşup Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü’nün düzenleme alanından çıkmıştır (38).

Spor federasyonlarının görevleri, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Spor Federasyonlarının Teşkilatı, Çalışma, Görev, Yetki ve Sorumluluk Yönetmeliğinin 9. maddesinde sayılmıştır.

Yönetmeliğinin 9. maddesine göre federasyonların görevleri;

Sporun yurt sathına dengeli bir şekilde yayılıp gelişmesini sağlamak, yurt dışındaki ve yurt içindeki sportif gelişmeleri izlemek, Spor Eğitimi Dairesiyle işbirliği yaparak antrenörlerin, monitörlerin kurslarla yetiştirilmesini ve seminerlerle eğitilmesini sağlamak, başarılı olanların belgelerini düzenleyip tescillerini yapmak, bunların çalışmalarını sürekli izlemek, ülke içinde müsabakalar düzenlemek, ülke içinde düzenlenen tüm müsabakaların devamlılığını sağlamak, hakem, temsilci ve gözlemci atamasını yapmak, uluslar arası federasyonun izniyle uluslar arası kurs, seminer ve spor organizasyonları düzenlemek, uluslar arası yarışmalara katılacak takımları seçmek, seçilen takımları yarışmalara hazırlamak, seçkin ve gelecek vaat eden başarılı sporcuların takip kartlarını tutarak, bu sporcuların yetişmesi için gerekli tedbirleri almak, her kademedeki sporcular için eğitim ve hazırlık kampları açmak, spor disiplinine aykırı davranışlarda bulunan sporcu, hakem, antrenör ve yöneticileri ile spor kuruluşlarını Ceza Kurullarına sevk etmek, Millî Takım sporcu ve yöneticilerinin sigorta işlemlerinin yapılmasını sağlamak, il spor temsilcilerinin kendi aralarında ve federasyonla koordineli bir şekilde çalışmalarını sağlamaktır (38).

Federasyonlar, uluslar arası federasyonlara üye olabilirler ve kendi spor dallarında yabancı Federasyonlarla işbirliği yapabilirler. Uluslar arası Federasyonlara üye olan Olimpik spor dallarının Federasyonları, Uluslar arası Olimpiyat Komitesine (I.O.C.) bağlı olmaya mecburdurlar. İş programları dahilinde kalmak kaydıyla federasyonlar milli ve temsili müsabakalar ile uluslar arası müsabakalar tertipleyebilirler ve bunlar katılabilirler (31).

Her spor federasyonu milletlerarası konfederasyonlara üye olarak bu konfederasyonların faaliyetlerine uygun hareket ederek onların talimatlarına mutlaka uyarlar. Milletlerarası konfederasyonların talimatları iç hukukla çatıştığı takdirde (Anayasa bile olsa) milletlerarası konfederasyonun talimatını yerine getirmek zorundadırlar. Bu talimatlar iç hukuk bakımından üstün hukuk niteliği kazanmaktadır (39).

2.4. SPOR FEDERASYONLARININ ÖZERKLEŞMESİNE İLİŞKİN GELİŞMELER

Türkiye’de sporu yöneten örgütlerin günümüze kadar sıkça değişim ihtiyacı içinde olduğu, Türk spor teşkilatlanmasının geçmişine bakıldığında işleyiş ve bağlı bulunduğu otorite açısından sürekli değişime uğradığı görülmektedir.

Türkiye’nin ilk ulusal spor yönetimi, kulüplere dayalı, kendisi de özel hukuk tüzel kişi olan federatif yapıyla 22 Mayıs 1922 tarihinde Türkiye İdman Cemiyetleri ittifakı adıyla kurulmuştur. (İ.Y 21) Ancak mali açıdan devlete bağıllığının ortaya çıkardığı problemlere, spora gereken otoriteyi sağlayamayışı da eklenince birliğin siyasi ve idari özerkliği tehlikeye girmiş böylece Türk Spor Kurumu (TSK) kurulmuştur (40).

TSK kuruluş safhasında hiçbir bakanlığa bağlı olmaması, kendine özel ve seçimle iş başına gelen organların bulunması ve gelirlerini harcama yetkisine sahip olması nedeniyle idari anlayışı, hizmet bakımından yerinden yönetim esası üzerine kurulmuştur. İ.Y 14. ancak TSK’nin genel kurulunda hükümetin ve askeri üyelerin yer alması devrin tek ve yönetici partisi CHP’nin genel başkanlık kurulunun ve parti genel sekreterliğinin TSK’nin bütçe ve çalışma programlarını onaylaması, onu yarı resmi bir yapıya dönüştürmüştür.

Çeşitli nedenler öne sürülerek tam merkezi bir yönetim anlayışının hakim kılındığı 3530 sayılı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Kanununun 1938 yılında yürürlüğe girmesiyle sporun genel yönetim yapısı büyük bir değişime uğramış, spor federasyonları da bu kanunla birlikte faaliyetlerini adı geçen kuruma bağlı olarak sürdürmeye başlamışlardır (41).

BTGM 1938’den itibaren farklı üst kuruluşlara bağlanmıştır. Kurulduğu ilk yıl olan 1938’de Başbakanlığa, 1942’de Milli Eğitim Bakanlığına, 1960’ta tekrar Başbakanlığa, 1970’te yeni kurulan Gençlik ve Spor Bakanlığına, 1983’te Milli Eğitim Gençlik ve

Spor Bakanlığına ve 1989'da da devlet bakanı aracılığıyla yeniden Başbakanlığa bağlanmıştır (28).

Otoritelerce BTGM yasanı ve yasanın tanıdığı geniş yetkilerle oluşturulan spor federasyonlarının yapısı, çağın gelişimine ve toplumsal değişmelere ayak uyduramayınca 3530 sayılı yasanın birçok önemli ilkeleri içermesine karşın artık eskidiği, yıprandığı ve çağın hızına ayak uyduramadığı ileri sürülüyordu (37).

Bu amaçla 3530 sayılı yasa yerine, değişen ve gelişen şartlara uyum sağlamak üzere BTGM' nin teşkilat ve görevleri hakkında 21.5.1986 tarih ve 3289 sayılı yasayla daha ayrıntılı düzenlemeler yapılmıştır.

Bundan bir yıl öncesinde 27.5.1988 tarih ve 3461 sayılı yasayla Futbol Federasyonu BTGM' den ayrılarak tüzel kişilik kazanmış, federasyonun Amatör Futbol şubesi, genel müdürlük bünyesinde bırakılmıştır. Daha sonra amatör futbol faaliyetleri de TFF' deki ayrı bir kurula bırakılmış (3289/m.18) ve futbol iki başlılıktan kurtulmuştur. Böylece, Başbakanlığa bağlı TFF, hizmet ve faaliyetlerini GSGM' den bağımsız; ancak onunla koordineli ayrı bir birim olarak sürdürmeye başlamış, TFF özel hukuk hükümlerine tabii tüzel kişiliğe sahip olarak tam bir ekonomik özerkliğe kavuşmuştur (28).

1990 yılı spor şurası ön komisyon raporlarında özerklikle ilgili konular ele alınmış, spor federasyonlarının mali, idari ve teknik yönlerden özerk olması ve seçimlerinin uluslar arası spor teşkilatlarının uygulama esasları göz önünde bulundurularak, o spor branşında faaliyet gösteren spor kulüplerinin temsilcilerince yapılması kararlaştırılmıştır.

Spor federasyonlarının ilke olarak kalkınma planları, idari vesait makamınca onaylanan 4 yıllık ve yıllık faaliyet programları çerçevesince ayrıca yıl içerisindeki uygulama kararlarının onayına gerek kalmaksızın ve bu kararların idari vesait makamınca iptal veya kabul imkânı bulunmaksızın faaliyette bulunmaları ve sadece denetlenmeleri kabul edilmiştir.

Yine 1990 yılı spor şurası ön komisyon raporlarında Türkiye'de sporun uluslararası kural ve statülerinin gerekliliğini saptamak üzere tam olarak özerkliğe kavuşması için mevcut anayasamızda bir değişiklik yapılması inancı da vurgulanmıştır (42).

Sporda özerklik konusu 1999 yılında yayımlanan spor şurasında derinlemesine ele alınmış, Sporda Özerklik ve Spor Teşkilatının Yeniden Yapılanması Komisyonu kurularak mevcut durum ve sorular řu şekilde tespit edilmiştir:

- Merkezdeki idari yapı ve yönetim hantal olup, merkezi teşkilat, yapısıyla, gelişen toplumumuza dar gelmekte ve ihtiyaçlara cevap vermekte yetersiz kalmaktadır.
- Mevcut teşkilat, ticarileşen anlayış çerçevesinde yeni bir yapılanmayı gerektirmektedir.
- Mevcut teşkilat devletin hantal mali bürokrasisi içinde yavaşlamakta, sporun yarattığı ve yaratabileceği mali kaynakları kullanamamaktadır.
- Yönetim siyasi otoritenin etkisindedir.
- Futbol Federasyonu örneğinde olduğu gibi alt yapı hazırlanmadan özerkliğe geçmek sorunlar yaratmıştır.
- Federasyonlar mali ve yönetim kararında yeterince özgür değillerdir.
- Yaygın, zevk ve sağlık için yapılan ve yarışma amaçlı olmayan faaliyetlere önem verilmemektedir.

Sporla Özerklik ve Spor Teşkilatının Yeniden Yapılanması Komisyonunda federasyonlarla ilgili ileri sürülen öneriler ise;

- Federasyonların yapılanmasında hedef özerkleşmedir. Günümüz şartlarında tüm federasyonların mali olarak ihtiyacı olan para kaynağının tamamını kendisinin temin etmesi söz konusu olmayacağı için kamu hizmeti yapan federasyonlar özerk olmalarına rağmen kamu kaynaklarından aynı ve nakdi yardım alabilmelidirler.
- Federasyonların bünyesinde kendi iç denetimini sağlayan ve genel kurullarınca seçilen tahkim, denetleme ve disiplin kurulları oluşturulmalıdır.
- Federasyonlar idari ve mali açıdan müsteşarlığın gözetim ve denetimine tabi olmalıdır (43) şeklinde belirtilmiştir.

Türk Spor Yönetimindeki değişme ihtiyacı ve spor federasyonlarının özerkliği konusu sekizinci beş yıllık kalkınma planında da ele alınmış, 2000 yılı içinde hazırlanan Beden Eğitimi Spor ve İstanbul Olimpiyatları Özel İhtisas Komisyonu raporunda mevcut durum ve öneriler belirtilmiştir.

Beden Eğitimi Spor ve İstanbul Olimpiyatları Özel İhtisas Komisyonu raporuna göre; Sporumuzun temel sorunu, kamu yönetimi, spor dalı federasyonları ve gönüllü kuruluşlarda, çağdaş ve güçlü bir örgütlenmenin sağlanamamasıdır. Yapılan hukuki

düzenlemeler, gelişmiş ve demokratik ülkelerin spor yasalarına göre eksik ve yetersizdir. Ayrıca, bu düzenlemeler, toplum isteklerine, gelişmişlik düzeylerine de uygun değildir.

Önemli sorunlardan birisi de; spor dalı federasyonlarının idari, mali ve hukuki özerkliğe sahip olmayışları ve spor kulüplerine dayanmayışları, gönüllü kuruluşların sayıca azlığı, üstelik bunlarında yeterli güce erişememesi ve yönetime katılamaması yanında, gençlik ve spor genel müdürlüğünün içinde bulunduğu sorunlar ve zorluklarda eklenmelidir.

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün geçmiş yıllarda birkaç kez farklı kamu yönetimlerine bağlanması, Genel Müdürlüğün merkez ve taşra birimleri ile spor dalı federasyonların da sıkça yönetici değiştirilmesi, çalışan personelin temel sorunları, nitelik ve nicelikleri, istenen hedefe varılamayışına neden olmuştur.

Türkiye sporda öncelikle idari, mali ve hukuki yönden demokratik ve özerk yönetim yapısına gerek duymaktadır. Açık ve demokratik yönetim yapısında sporun; sanat gibi eğitim araçlarından birisi olduğu daha belirgin olarak anlaşılacak, sonuçta spordan sorumlu devlet yönetiminin kendini geliştirmesini ve fazla kaynak ayırmasını sağlayacaktır.

Spor da idari mali ve iç hukuki düzenlemelerde demokratik ve özerk bir spor yapılanmasının sağlanması, ulusal spor politikasının ve ilkelerinin açıkça belirlenmesi hedeflenmelidir. Öngörülen amaçlara ulaşılabilmesi için spor dalı federasyonları kanunu çıkarılması, demokratik ve özerk spor dalı federasyonları öngörülen yenilikler arasındadır.

Spordan sorumlu kamu yönetimi; özerk spor dalı federasyonlarına, sporun yaygınlaştırılması ve projeye dayalı çalışmalarında insan gücü ve ödenek desteğini sürdürmeli, federasyonları düzenli ve rehberlik amaçlı olarak denetlemelidir.

Federasyonların kuruluşu hiçbir makamın onayına bağlı olmamalı, federasyonlar hiçbir kamu yönetiminin birimleri arasında yer almamalıdır. Federasyonlar, idari, mali ve genel kurul kararlarına dayalı iç işleyişle ilgili hukuki özerkliğe sahip olmalıdır.

Spordan sorumlu kamu yönetimi, spor dalı federasyonlarına, gelişme ve büyüme düzeylerine göre koşullu yardım yapmalı, federasyonlar, diğer giderleri için kaynak sağlamalıdır.

Türkiye Spor Yönetimini; Sporda Kamu Yönetimi (Bakanlık veya Genel Müdürlük), Sporda Özerk Yönetim (Spor Kulüpleri ve Spor Dalı Federasyonları) ile bu alandaki konfederasyon, federasyonlar, dernekler ve birliklerin yer aldığı gönüllü kuruluşlar oluşturulmalıdır. Birbirini önemseme, karşılıklı saygı, güven ve işbirliği temel ilke olmalıdır. Bu yapı ayrıca, kamu yönetimine ek maddi bir yük getirmeyecek, hatta bu yükü azaltacaktır. Çünkü eksiksiz bir spor demokrasisi, bu alandaki kişi ve kuruluşların maddi katkılarını daha da artıracaktır (44).

Anlatılanlar çerçevesinde Türk sporunda özerkliğe ilişkin en önemli ilk gelişme Türkiye Futbol Federasyonunun özerkliğidir.

28.05.1985 tarihinde profesyonel futbolun mali ve idari açıdan özerk hale gelmesi ve amatör futbolunda çağdaş seviyeye yükseltilmesi amacıyla hazırlanmış olan “TFF Kuruluş Kanunu” tasarısı T.B.M.M.’ ne teklif edilmiş ancak yürürlüğe girme imkanı bulmadan spor tarihinde bir belgesel çaba olarak geçen önerilerden birisi olarak hazırlanan kanun tasarısında, profesyonel futbola yasal dayanak hazırlanması yanında, futbol işlerinin yönetimine yeni bir şekil verilmek istenerek yeni bir yapılanma içerisinde T.F.F. kurulması planlanmıştır (14).

27.05.1988 tarihinde, 3461 sayılı “Türkiye Futbol Federasyonu Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanun” kabul edilmiştir. 7.06.1988 gün ve 19835 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren bu kanun, T.F.F.’ nun B.T.G.M.’ den ayrılarak, tüzel kişiliğe sahip, özel hukuk hükümlerine ve Başbakanlığın gözetim ve denetimine tabi olmasını öngörmüştür.

Türkiye Futbol Federasyonunun, tam anlamıyla demokratik ve özerk bir yapıya kavuşturulması, amatör futbolun da T.F.F. yönetimine devredilerek Türk futbolunun iki başlıktan kurtarılması, Merkez Hakem Kurulu ile ilgili bir teşkilatlanmaya yer verilmesi, kulüplerin futbol ile ilgili televizyon, radyo, basılı yayın ve reklam konularında, ticari ve mali haklarının düzenlenmesi ve eksikliklerin giderilmesi amacıyla hazırlanan, 3813 Sayılı “Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanun” 17.06.1992 tarihinde kabul edilerek 03.07.1992 gün ve 21273 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren bu kanunla, T.F.F.’ nin özerkliği tam anlamıyla ve açık olarak tanımlanmıştır (40).

2.4.1. Spor Federasyonlarının Özerkliği ve Özerk Spor Federasyonları Çerçeve Statüsü

Günümüzde birçok federasyon, 04.03.2004 Tarihli ve 5105 Sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un ilgili maddelerine dayanarak özerklik kazanmışlardır. Bu kanuna göre federasyonların Özerkliğine ilişkin bazı maddeleri aşağıda olduğu gibidir;

Federasyonlara, talepte bulunmaları durumunda Merkez Danışma Kurulunun uygun görüşü, Genel Müdürlüğün bağlı olduğu Bakanın teklifi ve Başbakanın onayı ile idarî ve malî özerklik verilebilir ve federasyonun kuruluşuna ilişkin kararın, Resmî Gazetede yayımlanması ile tüzel kişilik kazanır (5105 Sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Ek Madde-9).

Özerklikte aşağıdaki kriterler göz önünde bulundurulur:

- a) Faal sporcu sayısı.
- b) Faal kulüp sayısı.
- c) Spor dalının ülkemiz veya dünyadaki yaygınlığı ve gelişme potansiyeli.
- d) Gelirlerinin giderlerini karşılayabilme yeterliliği.
- e) Spor dalının olimpiik olup olmadığı.
- f) Federasyon veya bağlı kulüplerin tesis durumu.

Özerkliği onanan federasyon, hazırlayacağı ana statü ve buna bağlı talimatlara göre genel kurulunu ve yetkilendireceği diğer organlarının oluşumunu, görev ve yetkilerini belirler. Özerk federasyonlar, uluslararası federasyonların öngördüğü kurulları oluşturmak zorundadır.

Özerk federasyonların; genel kurullarının toplanması ve çalışmalarına ilişkin usul ve esaslar ile kimlerin oy kullanabileceği ve Tahkim Kurulu ile ilişkileri Genel Müdürlükçe düzenlenecek çerçeve statü ile belirlenir. Özerk federasyonlarca hazırlanacak ana statü, çerçeve statüye aykırı olamaz (45).

Bu Çerçeve Statü; Türkiye Futbol Federasyonu dışındaki özerk spor federasyonlarının genel kurulunu, yönetim kurulu ile diğer kurullarını, federasyon başkanını, federasyonlara bağlı spor dalları ile ilgili kulüp, sporcu, antrenör, teknik direktör, hakem, idareci, menajer, gözlemci, temsilci ve benzeri spor elemanlarını, federasyonların çalışma usul ve esasları ile Genel Müdürlük ve Tahkim Kuruluyula olan

ilişkilerini kapsamakta olup; amacı, özerk spor federasyonlarının teşkilatı, genel kurulunun oluşumu, toplanması ve çalışmalarına ilişkin usul ve esaslarla, özerk federasyonların Genel Müdürlük ile Tahkim Kurulu arasındaki ilişkilerinin düzenlenmesidir (38).

Çerçeve Statüde, özerk federasyonların yasal yetki, sınırlılık ve işleyiş biçimleri açık bir şekilde ifade edilmiştir. Federasyonlar ana statülerini çerçeve statüye uygun olarak hazırladıktan sonra Merkez Danışma Kurulunun uygun görüşü, Genel Müdürlüğün bağlı olduğu Bakanın teklifi ve Başbakanın onayı ile idari ve mali yönden Özerklik kazanabilirler (45).

Bugün ülkemizde 49 Federasyon GSGM bünyesinden ayrılarak idari ve mali yönden Özerklik kazanmışlardır. Bunlar;

1. Türkiye Atletizm Federasyonu
2. Türkiye Badminton Federasyonu
3. Türkiye Basketbol Federasyonu
4. Türkiye Beyzbol ve Softbol Federasyonu
5. Türkiye Bedensel Engelliler Spor Federasyonu
6. Türkiye Bilardo Federasyonu
7. Türkiye Binicilik Federasyonu
8. Türkiye Bisiklet Federasyonu
9. Türkiye Bocce Bowling ve Dart Federasyonu
10. Türkiye Boks Federasyonu
11. Türkiye Briç Federasyonu
12. Türkiye Buz Hokeyi Federasyonu
13. Türkiye Buz Pateni Federasyonu
14. Türkiye [Cimnastik Federasyonu](#)
15. Türkiye Çim Hokeyi [Federasyonu](#)
16. Türkiye Dağcılık Federasyonu
17. Türkiye Eskrim Federasyonu
18. Türkiye Geleneksel Spor Dalları Federasyonu
19. Türkiye Golf Federasyonu
20. Türkiye Görme Engelliler Federasyonu
21. Türkiye Güreş Federasyonu

22. Türkiye Halk Oyunları Federasyonu
23. Türkiye Halter Federasyonu
24. Türkiye Hentbol Federasyonu
25. Türkiye Herkes İçin Spor Federasyonu
26. Türkiye İşitme Engelliler Federasyonu
27. Türkiye İzcilik Federasyonu
28. Türkiye Judo ve Kuraş Federasyonu
29. Türkiye Kano ve Rafting Federasyonu
30. Türkiye Karate Federasyonu
31. Türkiye Kayak Federasyonu
32. Türkiye Kürek Federasyonu
33. Türkiye Masa Tenisi Federasyonu
34. Türkiye Modern Pentatlon Federasyonu
35. Türkiye Motosiklet Federasyonu
36. Türkiye Okçuluk Federasyonu
37. Türkiye Otomobil Sporları Federasyonu
38. Türkiye Satranç Federasyonu
39. Türkiye Sutopu Federasyonu
40. Türkiye Sualtı Sporları [Federasyonu](#)
41. Türkiye Taekwondo [Federasyonu](#)
42. Türkiye Tenis Federasyonu
43. Türkiye Triatlon Federasyonu
44. Türkiye Üniversite Sporları Federasyonu
45. Türkiye Voleybol Federasyonu
46. Türkiye Vücut Geliştirme ve Fitness Federasyonu
47. Türkiye Yelken Federasyonu
48. Türkiye Yüzme Federasyonu
49. Türkiye Zihinsel Engelliler Federasyonu'dur (46).

2.4.2. Spor Sponsorluğu

Özerk kuruluşlar, karar alma ve aldıkları kararları uygulama hakkına sahiptirler. Karar alacak makamlar, hiç bir baskı olmaksızın karar organlarını oluşturabilirler. Karar alma özgürlüğünün gerçekleşmesi, karar organlarının serbestçe oluşumuna bağlıdır. Özerklik için yalnız Özerk Kuruluşların serbestçe oluşturdukları veya seçtikleri organlar tarafından karar alma hakkına sahip olmaları yeterli değildir. Kuruluşların gelirlerinin, giderlerini karşılayabilme yeterliliğinin olması gerekmektedir(19).

Özerk federasyonların gelirlerini lisans tescil ve vize işlemleri, bağışlar, kendilerine ait mülklerin gelirleri ve sponsorluk gelirleri gibi yerlerden sağladıkları bilinmektedir. Özellikle sponsorluğun son yıllarda federasyonlar açısından önemli bir gelir kaynağı olduğu açıktır.

Özerk Spor Federasyonları açısından sponsorluğu değerlendirmeden önce sponsorluk ve spor sponsorluğu kavramlarını ana hatlarıyla tanımlamak gerekmektedir.

Sponsorluk son yıllarda dünyada ve ülkemizde yaygın olarak kullanılmasına rağmen halen, hayırseverlik, yardım, himaye, bağış, reklâm kavramları ile sıklıkla karıştırılmaktadır. Aynı ayrı düşünüldüğünde bu kavramların sponsorluktan farklı olduğu açıktır. Ancak yaygın olarak bu kavramlar sponsorlukla eş anlamlı düşünülmektedir. Yapılan aynı yada nakdi yardımların amaçları ve hedeflerine bakılmadan hayırseverlik mi, meslek mi, reklam mı, bağış mı yoksa sponsorluk mu olduğu karıştırılmaktadır. Çoğu zaman bir kişiye, kuruluşa ya da organizasyona yapılan para, teçhizat, insan, bilgi vb. gibi yardımlar sponsorluk olmadığı halde, sponsorluk olarak adlandırılmaktadır. Diğer sosyal konularda olduğu gibi, sponsorluk kavramı da farklı disiplinleri bünyesinde bulundurduğundan dolayı, kavramla ilgili üzerinde anlaşılmiş tek bir tanım yoktur. Kavramla ilgili düşüncelerin netleşmesi için, sponsorluk kavramının ne anlama geldiği tespit edilmelidir (47).

Sponsorluk, kökeni yüzyıllar öncesine dayandırılrsa da, mahiyeti ve fonksiyonu bakımından içinde yaşadığımız bilgi toplumunun sosyal, siyasi ve ekonomik koşullarından etkilenerek kendine özgü bir yapı ile yeniden şekillenmiş modern bir olgudur (48).

En genel tanımıyla sponsorluk bir kişi veya kuruluşun kendi uzmanlık alanının dışındaki her hangi bir olay yada etkinliğe kâr amacı güderek destek sağlaması olarak tanımlanabilir. Sponsorun verdiği destek parasal olabileceği gibi, değişik ödül ve armağanlar şeklinde de olabilir (47). Diğer bir ifadeyle sponsorluk; kitlelerce istenen ve özlenen alanlarda etkinlikler gerçekleştirmek ya da bu yöndeki girişimleri başlatanlara genellikle finansal destek vermek şeklinde yorumlanabilir. Örgütsel destekleyicilik işletmenin olağan faaliyetlerinin doğrudan bir parçası olmayan ancak işletmenin bu desteklemeyi yapmakla ticari faydalar elde edebileceği olay ya da aktivitelere destek sağlamasıdır (49).

Spor sponsorluğu hayır veya patronaj gibi fedakârlık güdüsüne dayanan yöntemlerle karıştırılmamalıdır. Spor sponsorluğu spor aktivitesi ile bağlantı kurarak ticari potansiyelden yararlanmak amacıyla nakit veya diğer şekillerde yapılan bir yatırımdır (50).

Spor sponsorluğu bir birey, otorite veya bir teşekkülde(sponsor olunan) doğrudan bir organizasyon(sponsor) tarafından para, iş gücü ve malzeme gibi bir takım kaynakların sağlanmasıyla kurumsal, pazarlama medya amaçları anlamında ifade edilebilen sponsorun önceden tasarladığı promosyon stratejisi doğrultusunda çıkar elde edilirken, sponsor olunanın faaliyetlerini sürdürmesi olarak tanımlanmaktadır (51).

Sponsorluk türleri arasında en geniş yeri alan sponsorluk türüdür. Spor sponsorluğu geniş kitlelere hitap edebilmesi niteliğiyle, özelliklerini ve hizmetlerini kısa zamanda bu kitlelere tanıtmak isteyen firmalarca yapılmaktadır. Çünkü spor hedef kitleyle iletişim kurma imkanı sağlayan ve hemen hemen bütün dünyada anlaşılın, aynı dili konuşan bir sponsorluk alanıdır.

Firmalar ulaşmak istedikleri hedef gruplarına göre yada ürünlerini/hizmetlerini tüm topluma duyurmak için ulusal, uluslar arası veya yerel bir spor olayını malzeme, hizmet veya mali bakımdan destekleyebilir. Sporun hedef kitleyle kolay iletişim kurabilmesi ve seyircilerin çok olması nedeniyle kitle iletişim araçları da bu alana geniş yer vermekte, dolayısıyla bir kuruluşun her hangi bir spor dalını veya sporcuyla desteklemeleri hem seyirciler tarafından firmanın görülmesini sağlamakta, hem de basın, televizyon tarafından olaya-firmaya yer verilmesiyle çift taraflı bir etki elde edilmektedir (47).

Spor her zaman büyük kitlelerin ilgisini çeken bir olgudur. Bugün birçok spor dalında birçok firma, mal ve hizmetlerin tanıtımını yapmaktadır. Ancak sporu tutundurma amaçlı kullanan işletmelerin asıl amacı, mal ve hizmetlerin yanı sıra, firmalarında tanıtımını yaparak uzun süreli bir imaj oluşturmaktır (28).

2.4.3. Türkiye’de Sponsorluğa İlişkin Yasal Düzenlemeler ve Sponsorluğun Gelişimi

Anayasamızın “Sosyal ve Ekonomik Hakları ve Ödevleri” başlıklı 3 üncü bölümü 58 ve 59 uncu maddelerinde Gençlik ve Sporun geliştirilmesi ve korunması konusunda devlete birtakım yükümlülükler getirilmiştir.

Dünyada ve Ülkemizde meydana gelen sosyal, ekonomik ve kültürel olaylar ülkeler arasında ilişkilerin artması ve çeşitlenmesine yol açmıştır. Bunun bir yönünü de sportif faaliyetler oluşturmaktadır. Bu faaliyetlerin düzenlenmesinde ve yerine getirilmesinde en önemli araçlardan birisi de “Sponsorluk faaliyetleri”dir. Sponsorluğun gerek özel kuruluşlar, gerekse kamu kuruluşları arasında düzenlenmesi ve bu faaliyetlerin teşvik edilmesi yukarıda belirtilen, devletin “Sosyal Devlet” fonksiyonunu yerine getirmesinde yardımcı bir unsur olacaktır (44).

Organik ve teknik anlamda sportif fonksiyonların gelişmesi nedeniyle son yıllarda bu alana yapılan yatırımlar artmış ve kamu kaynaklarından tahsis edilen bütçelerin desteklenmesi ortaya çıkmıştır. Devletimizin de gençlik ve spor alanına yapılacak bu tür destekleri teşvik edici yasal düzenlemeleri yapması gerekli görülmektedir.

Spora olan toplumsal talebin artması, uluslar arası spor yarışmalarının önemi ve medyanın spora olan büyük ilgisi gençlik ve spora, devletin dışında ihtiyaç duyulan kaynakların sağlanabileceğini göstermektedir. Gençlik ve spora yönelik hizmet ve faaliyetlerin iyi ve yerinde pazarlanması durumunda çeşitli gerçek ve tüzel kişilerin sponsor olarak gençlik ve spor hizmetlerine katkı ve işbirliği sağlayacağı, yapılacak yasal düzenlemeler ve topluma sponsorluğun öneminin anlatılması, cazip hale getirilmesi, desteklenip teşvik edilmesiyle gençlik ve spor hizmetlerinde sponsorluk uygulaması yoğun olarak görülecek ve önemli bir kaynak sağlanacaktır.

Türkiye’de sponsorluk faaliyetlerinde 1990 yılının başlangıcında medya alanında gerçekleşen atılımlar sonrasında gözle görülen bir artış yaşanmıştır. Ülkemizde sponsorluğun kullanımının giderek artmasına karşılık, bu alanda dünyadaki örnekleri gibi faaliyet gösteren bir yapılanmanın olmadığı görülmekteydi. Türkiye’de sponsorluğun belirli kurallara oturtulması ve dolayısıyla gelişimini engelleyen unsurlardan biri olarak sponsorluk ile ilgili yasal düzenlemenin 2001 yılına kadar çok sınırlı olmasını sebep gösterebiliriz (47).

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünce sponsorluk uygulamalarının yaygınlaştırılması ve yasal zemine oturtulması amacıyla kamuoyunda “Vergi Reform Yasa Tasarısı” olarak bilinen tasarıya eklenmek üzere ekteki 2 maddelik teklif yapılmış ancak Maliye Bakanlığı bu başvuruya gelir azaltıcı yönü var gerekçesiyle karşı çıkmıştır. Bunun üzerine TBMM Plan ve Bütçe Komisyonunda 1999 yılı bütçesinin görüşülmesi esnasında aynı mahiyette önerge verilmiş, bu kez Anayasanın 161 inci maddesinin son fıkrasında yer alan “Bütçe Kanununa, Bütçe ile ilgili hükümler dışında hiçbir hüküm konulamaz” hükmü gereğince bu önerge reddedilmiştir. Hali hazırdaki sponsorluk uygulamaları kurum içi talimatlar çerçevesinde özel hukuk hükümlerine tabi sözleşmelerle genellikle Spor Federasyonları tarafından kişisel çabalarla buldukları sponsor firmalarla birlikte yürütülmektedir.

Bu anlamda komisyon olarak uzun vadede uygulamadan kaynaklanan sorunları da göz önüne alarak “Sponsorluk Kanunu adı altında temel bir kod yasa tasarısının hazırlanmasının uygun olacağı mütalaa edilmektedir. Hazırlanacak bu tasarıda kanun amacı, sponsorluk kavramı, gençlik ve spor faaliyetlerine katkısı ile teşvikler yönünden bir takım düzenlemeleri içermesi konusunda görüş birliğine varılmıştır. Yapılmış olan 1999 Spor Şûrasında, uygun görülmesi halinde söz konusu tasarıların hazırlanması konusunda uzman ve teknik kişi ve kuruluşlardan müteşekkil bir komisyonca hazırlık yapılmasının uygun olacağı düşünülmüştür.

Orta vadede çözüm önerisi bağlamında, Spordan Sorumlu Devlet Bakanlığı tarafında hazırlanan ve Ön Komisyonca da mevcut haliyle tartışmaya açılması uygun görülen “Gelir Vergisi Kanunu ve Kurumlar Vergisi Kanununda değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı” sunulmuştur. Bu tasarıyla Yüce Meclis’in çalışma koşulları ve sorunun fiili durumu da göz önüne alınarak sponsorluk faaliyet ve hizmetlerinde bulunacak gerçek ve tüzel kişilere “Teşvik Mahiyetinde” bir takım imkânlar sağlanmaktadır (48).

Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Finans Alt İhtisas Komisyonu Raporunda, sponsorlukla ilgili kanunların bir an önce yürürlüğe konulması için çaba gösterilmeli, sponsorluk yapacak kurum ve kuruluşlar özendirilmesi ve teşvik edilmesi gerektiği belirtilmiştir (44).

Sponsorluk kanunu 12 Nisan 2001 gün T.B.M.M.'de görüşülen gençlik ve spor genel müdürlüğünün görevleri ile ilgili kanun, devlet memurları kanunu ve 190 sayılı kanun hükmünde kararnamede değişiklik yapılması hakkında kanun hükmünde kararnamenin değiştirilerek kabulüne dair kanun tasarısına bir madde ilavesi ile gerçekleştirilmiştir (47).

Ancak, bu düzenlemenin amacında belirtilen sponsorluk kapsamının GSGM gözetimi ve denetiminde yapılan uluslar arası spor organizasyonları ile ve yine GSGM' nün uygun göreceği spor tesislerinin yapımı ve onarımı ile sınırlı tutulması kısa sürede Türk sporunun gelişmesi için olumlu bir değişme yapmayacağı düşünülmüştür. Çünkü ülkemizde spor hizmetlerinin yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi için yalnızca GSGM' nün yürütmekle sorumlu olduğu spor hizmetleri açısından finansal bir sıkıntı söz konusu değil, spor kulüpleri başta olmak üzere tüm sporla ilgili kurum ve kuruluşlarının yükümlü oldukları spor hizmetlerini yürütmelerini sağlayacak yeterli finansal kaynak konusunda büyük ölçüde sıkıntı içinde oldukları açıktı. Bu yüzden Türkiye'de yürütülmeye çalışılan her türlü spor organizasyonlarının ve spor tesisleri ile ilgili yapım ve onarım işlerinin özel sektör kuruluşlarınca finansal açıdan desteklenmesi ve bu desteklerinde devlet tarafından teşvik edilmesi gerekli görülmüştür (47).

Sponsorlukla ilgili eksikliklerin giderilmesi için yasal düzenleme ihtiyacını karşılamak amacıyla 4.3.2004 Tarih ve 5105 Numaralı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun çıkarılmış; 21.5.1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun ek 3 üncü maddesinin madde başlığı ile üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddenin sonuna aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

Ödül ve sponsorluk : Ulusal veya uluslararası gençlik ve spor hizmet ve faaliyetlerini desteklemek amacıyla gerçek ve tüzel kişiler;

a) Genel Müdürlüğün yıllık faaliyet programında yer alan ulusal ve uluslararası gençlik ve spor organizasyonları,

- b) Sporcuların transfer bedelleri hariç olmak üzere spor kulüpleri ile federasyonların yıllık programlarında bulunan sporun yaygınlaştırılması ve sporcuların desteklenmesine yönelik resmî sportif faaliyetleri,
- c) Kamu kurum ve kuruluşları ve yerel yönetimler ile spor kulüplerine ait spor tesislerinden Genel Müdürlükçe uygun görülenlerin yapımı, bakımı ve onarımı,
- d) Federasyonların ve spor kulüplerinin sportif hizmet ve faaliyetlerinin yürütülebilmesi için gerekli olan spor organizasyonları ile sportif araç, gereç ve malzemelerin temini,
- e) Ferdî lisanslı sporcuların, Genel Müdürlük veya federasyonlarca ferdî olarak katılmalarına izin verilen ulusal veya uluslararası organizasyonları,
- f) Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi ile Paralimpik Komitesinin sportif faaliyetlerine ilişkin hizmetleri,

kapsamında sponsorluk yapabilirler.

Ferdî veya takım sporcuları ile gençlik ve spor kulüpleri, ulusal veya uluslararası sportif faaliyetlerde; Genel Müdürlüğün belirleyeceği esaslar dahilinde reklam alabilirler.

Sportif faaliyetlere, sporculara, spor kulüplerine, federasyonlara veya tesislere yapılacak harcamalara ilişkin belgeler Genel Müdürlüğün kontrol ve tasdikine tâbidir. Spor tesisleri için yapılacak yapım harcamaları ile Genel Müdürlükçe çıkarılacak yönetmelikle belirlenen tutarı aşan bakım ve onarım işlerine ilişkin harcamalar yeminli malî müşavirlerce tasdik edilir.

Sponsorluk ve reklâmla ilgili esas ve usuller Genel Müdürlükçe çıkarılacak yönetmelikle belirlenir (52).

Sponsorlukla ilgili usul ve esaslar 16 Haziran 2004 tarih ve 25494 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

Sponsorluk uygulamalarını daha cazip hale getirmek için 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu’nun Sponsorlukla İlgili Maddesinde değişiklik yapılmış, 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile 17.6.1992 tarihli ve 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun kapsamında yapılan sponsorluk harcamalarının; amatör spor dalları için tamamı, profesyonel spor dalları için % 50’sinin gelir vergisi matrahının tespitinde, gelir vergisi beyannamesinde bildirilecek gelirlerden indirimler yapılabileceği belirtilmiştir.

Yine bu doğrultuda 5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun Sponsorlukla İlgili Maddesinde değişiklik yapılarak; 21/5/1986 tarihinde 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile 17/6/1992 tarihli ve 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun kapsamında yapılan sponsorluk harcamalarının; sözü edilen kanunlar uyarınca tespit edilen amatör spor dalları için tamamı, profesyonel spor dalları için % 50'sinin kurumlar vergisi matrahının tespitinde; kurumlar vergisi beyannamesi üzerinde ayrıca gösterilmek şartıyla, kurum kazancından sırasıyla indirimler yapılabileceği belirtilmiştir (52).

Sponsorluğu cazip hale getirmek için yapılan yasal düzenlemeler, reklâmlar ve GSGM tarafından yürütölen Sponsorluk Kampanyası neticesinde sponsorluk gelirleri 16 Haziran 2004 tarihinden 05.09.2006 tarihine kadar 34.084.544,18 YTL olarak tespit edilmiştir. Bu ise yapılan düzenlemelerin amacına ulaştığının bir göstergesi ve ölkemiz sporu için çok önemli bir gelişme olarak değerlendirilmelidir (53).

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. ARAŞTIRMANIN NİTELİĞİ

Bu araştırma bir saha çalışması niteliğinde olmakla birlikte, spor federasyonlarının özerkliğine yönelik yasal düzenlemeler ve uygulamalar doğrultusunda federasyonların özerkleşmesine ilişkin tutumlar incelenmiştir.

3.2. EVREN

Araştırmanın evrenini Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü ve Spor Federasyonlarının çeşitli kademelerinde görev alan kişiler oluşturmaktadır.

3.3. ÖRNEKLEM

Araştırmanın örneklemini, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Merkez Teşkilatı bünyesinde ve spor federasyonlarında aktif görev alan tesadüfî yöntemle seçilen toplam 150 kişilik örnek gruba uygulanmıştır.

3.4. YÖNTEM

Bu çalışmada likert modeli tutum ölçeği içeren anket yöntemi uygulanmıştır. Anketler Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Personel Daire Başkanlığı'nın izniyle elden verilmiş ve tekrar elden toplanmıştır. Anket Spor Federasyonlarının Özerkliğine yönelik

tutumların tespit edilmesi amacıyla uygulanmıştır. Anket üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel bilgilere, ikinci bölümde Spor Federasyonlarının Özerkliğine İlişkin sorulara ve üçüncü bölümde ise Özerk ve Özerk Olmayan Spor Federasyonlarının sportif hizmet ve faaliyetlerinin yeterliliklerine ilişkin sorulara yer verilmiştir.

Ankete katılanların ilgili sorulara verdikleri cevaplar yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, hizmet yılı, ve görev yapılan kuruma göre ayrı ayrı tablolar oluşturulmuştur. II. Bölümde (1)-Hiç Katılmıyorum (2)-Katılmıyorum (3)-Kararsızım (4)-Katılıyorum (5)-Tamamen Katılıyorum, III. Bölümde ise (1)-Hiç Yeterli Bulmuyorum (2)-Yeterli Bulmuyorum (3)- Kararsızım (4)-Yeterli Buluyorum (5)-Çok Yeterli Buluyorum şeklinde belirlenmiştir.

Toplanan veriler bilgisayar ortamında SPSS 10.0 istatistik programı ile analiz edilmiştir. Araştırmaya katılanların kişisel bilgilerini ve ankette yer alan sorulara ilişkin görüşlerini değerlendirmeye yönelik olarak frekans ve yüzdeler analizi, araştırmaya katılanların sorulara yönelik düşüncelerinin cinsiyete ve çalışılan kuruma göre değişip değişmediğinin belirlenmesi için Mann-Whitney-U testi, yaş, eğitim düzeyi ve hizmet yılına göre değişip değişmediğinin belirlenmesi için ise Kruskal Wallis Analizi yapılmıştır.

.

4. BULGULAR

Tablo 4.1. Araştırmaya Katılanların, Cinsiyet, Yaş, Eğitim Düzeyi, Hizmet Yılı ve Kurum Değişkenlerine Göre Frekanslarının Dağılımı

		f	%
Cinsiyet	Bayan	31	20,7
	Erkek	119	79,3
	Toplam	150	100,0
Yaş	23-30	38	25,3
	31-38	47	31,3
	39-46	39	26,0
	47-....	26	17,3
	Toplam	150	100,0
Eğitim	İlk-orta	42	28,0
	Yüksek	98	65,3
	L.üstü	10	6,7
	Toplam	150	100,0
Hizmet yılı	01-05	40	26,7
	06-10	14	9,3
	11-15	28	18,7
	16-20	26	17,3
	21-.....	42	28,0
	Toplam	150	100,0
Kurum	Gsgm	61	40,7
	Federasyon	89	59,3
	Toplam	150	100,0

Tablo 4.1'e bakıldığında ankete katılanların, %79,3'ünün erkek, %20,7'sinin bayan katılımcılardan oluştuğu, %25,3'ünün 23-30 yaş grubu içinde, %31,3'ünün 31-38 yaş grubu içinde, %26'sının 39-46 yaş grubu içinde, %17,4'ünün 47 yaş ve daha üstünde oldukları, %65,3'ü gibi büyük bir oranla Yüksek Öğretim düzeyinde öğrenim gördükleri, %28'lik kesimin İlk ve Orta Öğretim, %6,7'sinin Lisans Üstü, %1,3'ünün ise İlk Öğretim düzeyinde öğrenim gördükleri görülmektedir.

Yine aynı tabloda katılımcıların hizmet yıllarına bakıldığında, %26,7'sinin 1-5 yıllık grup içinde, %9,3'ü 6-10 yıllık grup içinde, %18,7'sinin 11-15 yıllık grup içinde, %17,3'ünün 16-20 yıllık grup içinde oldukları, %28'inin ise hizmette 20 yıl ve daha fazla süredir çalıştıkları ve % 40,7'sinin GSGM bünyesinde, 59,3'ünün ise Spor Federasyonlarında çalıştığı görülmektedir.

Tablo 4.2. Araştırmaya Katılanların, Sorulara Verdikleri Cevapların Frekans Dağılımları

1- Hiç Katılmıyorum, 2- Katılmıyorum, 3- Kararsızım, 4- Katılıyorum, 5- Tamamen Katılıyorum	1		2		3		4		5	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
S6-) Kamu spor tesislerinin, özerk spor federasyonlarına bedelsiz devredilmesi olumlu bir gelişmedir.	36	24,0	30	20,0	36	24,0	30	20,0	18	12,0
S7-) Spor federasyonlarının özerkleştirilmesi spor hizmetlerinin sosyal ve siyasal baskılardan uzak tutulması konusunda olumlu etki yapar.	39	26,0	35	23,3	53	35,3	20	13,3	3	2,0
S8-) Spor federasyonlarının özerkleştirilmesi sportif hizmet ve faaliyetlerin etkinliğini ve verimliliğini arttırır.	35	23,4	38	25,3	51	34,0	22	14,7	4	2,7
S9-) Spor federasyonlarının özerkleştirilmesi federasyonların daha geniş bir tabana yayılmasını ve örgütsel etkililiğe kavuşmasını sağlar.	26	17,3	41	27,3	49	32,7	25	16,7	9	6,0
S10-) Gelir kaynaklarındaki sınırlılıklar ve spor dallarının gelişmişlik düzeyleri dikkate alınarak, bazı spor federasyonlarının GSGM bünyesinde kalması gereklidir.	26	17,3	29	19,3	32	21,3	32	21,3	31	20,7
S11-) Spor federasyonlarının özerkleştirilmesi karar alma ve etkin uygulama süreçlerini geliştirir.	28	18,7	26	17,3	45	30,0	34	22,7	17	11,3
S12-) Spor federasyonlarının özerkliği, spor hizmetlerinin yaygınlaştırılması bakımından gereklidir.	30	20,0	25	16,7	58	38,7	23	15,3	14	9,3

Tablo 4.2. 'nin devamı

1- Hiç Katılmıyorum, 2- Katılmıyorum, 3- Kararsızım, 4- Katılıyorum, 5- Tamamen Katılıyorum	1		2		3		4		5	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
S13-)Sponsorluk gelirleri açısından spor federasyonlarının özerkliği olumlu bir gelişmedir.	26	17,3	32	21,3	46	30,7	28	18,7	18	12,0
S14-)Spor tesislerinin etkin ve verimli kullanımı açısından spor federasyonlarının özerkliği gereklidir.	19	12,7	36	14,0	46	30,7	32	31,3	17	11,3
S15-) Bölgesel ve ulusal spor organizasyonlarının etkin ve verimli bir şekilde yürütülebilmesi açısından spor federasyonlarının özerkliği olumlu bir gelişmedir.	17	11,3	39	26,0	45	30,0	32	21,3	17	11,3
S16-) Spor federasyonlarının özerkliği hizmetlerin yürütülmesi ve kaynak verimliliğin sağlanması açısından önemlidir.	16	10,7	38	25,3	52	34,7	33	22,0	11	7,3
S17-) Spor federasyonlarının özerkliği, federasyonlar ile spor kulüpleri ve sporla ilgili kişi ve kuruluşlar arasındaki ilişkilerin geliştirilmesini sağlar.	18	12,0	27	18,0	56	37,3	33	22,0	16	10,7
S18A-)Özerk federasyonlar açısından, spor federasyonlarına kamu kaynaklarından yapılan yardımları yeterli buluyor musunuz?	29	19,3	38	25,3	53	35,3	13	8,7	17	11,3
S18B-) Özerk olmayan federasyonlar açısından, spor federasyonlarına kamu kaynaklarından yapılan yardımları yeterli buluyor musunuz?	31	20,7	39	26,0	46	30,7	22	14,7	12	8,0
S19A-)Özerk federasyonlar açısından, spor federasyonlarının ilgili spor dalındaki eğitim faaliyetlerini yeterli buluyor musunuz?	20	13,3	45	30,0	65	43,3	14	9,3	6	4,0
S19B-) Özerk olmayan federasyonlar açısından, spor federasyonlarının ilgili spor dalındaki eğitim faaliyetlerini yeterli buluyor musunuz?	24	16,0	46	30,7	62	41,3	14	9,3	4	2,7
S20A-)Özerk federasyonlar açısından, spor federasyonlarının ilgili spor dalındaki teknik hizmetlerini yeterli buluyor musunuz?	20	13,3	53	35,3	53	35,3	19	12,7	5	3,3
S20B-) Özerk olmayan federasyonlar açısından, spor federasyonlarının ilgili spor dalındaki teknik hizmetlerini yeterli buluyor musunuz?	17	11,3	55	36,7	55	36,7	20	13,3	3	2,0
S21A-)Özerk federasyonlar açısından, spor federasyonlarını sporcuların geliştirilmesine sağladığı katkılar açısından yeterli buluyor musunuz?	21	14,0	45	30,0	59	39,3	19	12,7	6	4,0

Tablo 4.2. 'nin devamı

1- Hiç Katılmıyorum, 2- Katılmıyorum, 3- Kararsızım, 4- Katılıyorum, 5- Tamamen Katılıyorum	1		2		3		4		5	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
S21B-)Özerk olmayan federasyonlar açısından, spor federasyonlarını sporcuların geliştirilmesine sağladığı katkılar açısından yeterli buluyor musunuz?	18	14,0	55	30,0	59	39,3	15	10,0	3	2,0
S22A-)Özerk federasyonlar açısından, spor federasyonlarını spor kulüplerinin teşvik edilmesi ve desteklenmesi açısından yeterli buluyor musunuz?	16	10,7	54	36,0	62	41,3	14	9,3	4	2,7
S22B-)Özerk olmayan federasyonlar açısından, spor federasyonlarını spor kulüplerinin teşvik edilmesi ve desteklenmesi açısından yeterli buluyor musunuz?	19	12,7	59	39,3	56	37,3	13	8,7	3	2,0
S23A-)Özerk federasyonlar açısından, spor federasyonlarını öz kaynak yaratma yetenekleri açısından yeterli buluyor musunuz?	30	20,0	48	32,0	54	36,0	14	9,3	4	2,7
S23B-)Özerk olmayan federasyonlar açısından, spor federasyonlarını öz kaynak yaratma yetenekleri açısından yeterli buluyor musunuz?	38	25,3	52	34,7	47	31,3	9	6,0	4	2,7

Tablo 4.2'ye bakıldığında ankete katılanların, kamu spor tesislerinin, özerk spor federasyonlarına bedelsiz devredilmesinin olumlu bir gelişme olduğu fikrine % 44'ünün katılmadığı, % 24'ünün kararsız olduğu ve % 32'sinin ise katıldığı görülmektedir.

Spor federasyonlarının özerkleştirilmesi spor hizmetlerinin sosyal ve siyasal baskılardan uzak tutulması konusunda olumlu etki yapacağı fikrine katılımcıların, % 49,4'ünün katılmadığı, % 35,3'ünün kararsız olduğu, % 15,3'ünün ise katıldığı belirtilmiştir(Tablo 4.2).

Spor federasyonlarının özerkleştirilmesi sportif hizmet ve faaliyetlerin etkinliğini ve verimliliğini arttıracığı fikrine katılımcıların, % 48,6'sının katılmadığı, %34' ünün kararsız olduğu ve % 17,4'ünün katıldığı tespit edilmiştir(Tablo 4.2).

Tablo 4.2'de görüldüğü gibi katılımcıların, spor federasyonlarının özerkleştirilmesi ile federasyonların daha geniş bir tabana yayılacağı ve örgütsel etkililiğe kavuşacağı görüşüne % 44,6'sının katılmadığı, % 32,7'sinin kararsız olduğu, % 22,7'sinin katıldığı belirtilmiştir.

Katılımcıların, gelir kaynaklarındaki sınırlılıklar ve spor dallarının gelişmişlik düzeyleri dikkate alınarak, bazı spor federasyonlarının GSGM bünyesinde kalmasının gerekli olduğu görüşüne % 36,6'sının katılmadığı, % 21,4'ünün kararsız olduğu, % 42'sinin ise katıldığı tespit edilmiştir(Tablo 4.2).

Tablo 4.2'de katılımcıların, spor federasyonlarının özerkleştirilmesi karar alma ve etkin uygulama süreçlerini geliştireceği görüşüne % 36'sının katılmadığı, % 30'unun kararsız olduğu, % 34'ünün katıldığı görülmektedir. Yine aynı tabloda, spor federasyonlarının özerkliği, spor hizmetlerinin yaygınlaştırılması bakımından gerekli olduğu görüşü ele alınmış ve kişilerin bu görüşe % 36,7'sinin katılmadıkları, % 38,7'sinin kararsız olduğu ve % 24,6'sının katıldığı tespit edilmiştir.

Katılımcıların, sponsorluk gelirleri açısından spor federasyonlarının özerkliğinin olumlu bir gelişme olacağı görüşüne % 38,6'sının katılmadığı, % 30,7'sinin kararsız olduğu, % 30,7 sinin katıldığı görülmektedir(Tablo 4.2).

Katılımcıların, spor tesislerinin etkin ve verimli kullanımı açısından spor federasyonlarının özerkliğinin gerekli olduğu görüşüne % 26,7'sinin katılmadığı, % 30,7'sinin kararsız olduğu, 42,6'sının katıldığı belirlenmiştir(Tablo 4.2).

Tablo 4.2'ye bakıldığında ankete katılanların, bölgesel ve ulusal spor organizasyonlarının etkin ve verimli bir şekilde yürütülebilmesi açısından spor federasyonlarının özerkliğinin olumlu bir gelişme olacağına % 37,3'lük oranla katılmadıkları, % 30'luk oranla kararsız oldukları, % 32,7'lik oranla katıldıkları görülmektedir.

Spor federasyonlarının özerkliği hizmetlerin yürütülmesi ve kaynak verimliliğinin sağlanması açısından önemli olduğu görüşüne katılımcıların, % 36'sının katılmadığı, % 34,7'sinin kararsız olduğu, % 29,3' ünün ise katıldığı belirlenmiştir (Tablo 4.2).

Katılımcıların, “spor federasyonlarının özerkliği, federasyonlar ile spor kulüpleri ve sporla ilgili kişi ve kuruluşlar arasındaki ilişkilerin geliştirilmesini sağlar” görüşüne % 30'unun katılmadığı, % 37,3'ünün kararsız olduğu, % 32,7'sinin katıldığı tespit edilmiştir(Tablo 4.2).

Ankete katılanların, spor federasyonlarına kamu kaynaklarından yapılan yardımların özerk federasyonlar açısından yeterliliği konusundaki cevaplarına bakıldığında % 44,6'sının yeterli bulmadığı, % 35,3' ünün kararsız olduğu, % 20,1'inin yeterli bulduğu

belirlenmiştir. Aynı görüş özerk olmayan federasyonlar açısından da ele alınmış % 46,6'sının bu yardımları yeterli bulmadığı, % 30,7'sinin kararsız olduğu, %22,7'sinin ise kamu kaynaklarından yapılan yardımları özerk olmayan federasyonlar açısından yeterli bulduğu belirlenmiştir.

Ankete katılanların, “Özerk federasyonlar açısından spor federasyonlarının ilgili spor dalındaki eğitim faaliyetlerini yeterli buluyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevaplara bakıldığında % 43,3'ünün yeterli bulmadığı, % 43,3'ünün kararsız olduğu, % 13,4'ünün ise yeterli bulduğu tespit edilmiştir. Aynı soru özerk olmayan federasyonlar açısından ele alındığında, % 46,7'sinin yeterli bulmadığı, % 41,3'ünün kararsız olduğu ve % 12'sinin yeterli bulduğu belirlenmiştir(Tablo 4.2).

Tablo 4.2'ye bakıldığında ankete katılanların, “Özerk federasyonların, spor federasyonlarının ilgili spor dalındaki teknik hizmetlerini yeterli buluyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevaplara bakıldığında, %48,6'sının yeterli bulmadığı, % 35,3'ünün kararsız olduğu, % 16,1'inin ise yeterli bulduğu belirlenmiştir. Aynı soruya verilen cevaplar özerk olmayan federasyonlar açısından değerlendirildiğinde % 48'inin yeterli bulmadığı, % 36,7'sinin kararsız olduğu, % 15,3' ünün yeterli bulduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların “Özerk federasyonlar açısından, spor federasyonlarını sporcuların geliştirilmesine sağladığı katkılar açısından yeterli buluyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevaplara bakıldığında, % 44'ünün özerk federasyonları sporcuların geliştirilmesine sağladığı katkılar açısından yeterli bulmadığı, % 39,3'ünün kararsız olduğu, % 16,7'sinin ise özerk federasyonları yeterli bulduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların, “Özerk olmayan federasyonlar açısından, spor federasyonlarını sporcuların geliştirilmesine sağladığı katkılar açısından yeterli buluyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevaplar değerlendirildiğinde, % 48,7'sinin özerk olmayan federasyonların sporcuların geliştirilmesine sağladığı katkılar açısından yeterli bulmadıkları, % 39,3'ünün kararsız olduğu, % 12'sinin yeterli bulduğu belirlenmiştir.

Tablo 4.2'ye bakıldığında ankete katılanların, Özerk federasyonların spor kulüplerinin teşvik edilmesi ve desteklenmesi açısından yeterliliği konusundaki cevaplarına bakıldığında, %46,7'sinin yeterli bulmadığı, % 41,3'ünün kararsız olduğu, % 12'sinin ise yeterli bulduğu belirlenmiştir. Aynı soruya verilen cevaplar özerk olmayan federasyonlar açısından değerlendirildiğinde % 52'sinin yeterli bulmadığı, % 37,3'ünün kararsız olduğu, % 10'7 sinin yeterli bulduğu belirlenmiştir. Ankete katılanların, “Özerk

federasyonlar açısından, spor federasyonlarını öz kaynak yaratma yetenekleri açısından yeterli buluyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevaplara bakıldığında %52’sinin özerk federasyonları yeterli bulmadığı, % 36’sının kararsız olduğu, %12’sinin yeterli bulduğu tespit edilmiştir. Aynı soruya özerk olmayan federasyonlar açısından verilen cevaplarda ise katılımcıların, %60’ının yeterli bulmadığı, %31,3’ünün kararsız olduğu ve % 8,7’sinin yerli bulduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.3. Araştırmaya Katılanların, Sorulara Verdikleri Cevapların Cinsiyet ve Kurum Açısından Anlamlılık Düzeyi

Değişkenler		f	Ortalama	z	p	
Özerk Spor Federasyonlarının Yeterliliğine İlişkin Tutumlar	Cinsiyet	Bayan	31	61,35	-2,045	0,041
		Erkek	119	79,18		
		Toplam	150			
	Kurum	GSGM	61	77,02	-0,358	0,721
		Federasyon	89	74,46		
		Toplam	150			
Özerk Olmayan Spor Federasyonlarının Yeterliliğine İlişkin Tutumlar	Cinsiyet	Bayan	31	60,34	-2,192	0,028
		Erkek	119	79,45		
		Toplam	150			
	Kurum	GSGM	61	79,52	-0,942	0,346
		Federasyon	89	72,75		
		Toplam	150			
Federasyonların Genel Olarak Yeterliliğine İlişkin Tutumlar	Cinsiyet	Bayan	31	58,84	-2,402	0,016
		Erkek	119	79,84		
		Toplam	150			
	Kurum	GSGM	61	78,31	-0,658	0,511
		Federasyon	89	73,57		
		Toplam	150			
Spor Federasyonlarının Özerkliğine İlişkin Tutumlar	Cinsiyet	Bayan	31	60,13	-2,214	0,027
		Erkek	119	79,50		
		Toplam	150			
	Kurum	GSGM	61	71,80	-0,864	0,388
		Federasyon	89	78,03		
		Toplam	150			

Tablo 4.3'e bakıldığında ankete katılımcıların, sorulara verdikleri cevapları da cinsiyet ve kurum değişkenlerine göre anlamlılık düzeylerine bakıldığında, Özerk Federasyonların yeterliliğine ilişkin, Özerk Olmayan Federasyonların yeterliliğine ilişkin, Federasyonların Genel yeterliliğine ilişkin ve Spor Federasyonlarının Özerkliğine ilişkin tutumlarda cinsiyet açısından anlamlı bir fark görülürken($p \leq 0,05$), çalışılan kurum açısından anlamlı bir fark bulunamamıştır($p > 0,05$).

Tablo 4.4. Sorulara Verilen Cevapların Yas, Eğitim Düzeyi ve Hizmet Yılı Açısından Anlamlılık Düzeyi

Değişkenler		f	Ortalama	X ²	p	
Özerk Spor Federasyonlarının Yeterliliğine İlişkin Tutumlar	Yaş	22-30	38	72,29	6,341	0,096
		31-38	47	67,83		
		39-46	39	75,68		
		46-....	26	93,79		
		Toplam	150			
	Eğitim	İlk Öğr.	42	70,17	1,698	0,428
		Orta Öğr.	98	76,38		
		Yüksek Öğr.	10	89,30		
		Toplam	150			
	Hizmet yılı	01-05	40	71,26	6,444	0,168
		06-10	14	79,75		
		11-15	28	60,61		
		16-20	26	78,94		
		21-.....	42	85,92		
		Toplam	150			
Özerk Olmayan Spor Federasyonlarının Yeterliliğine İlişkin Tutumlar	Yaş	22-30	38	76,47	5,701	0,127
		31-38	47	67,21		
		39-46	39	73,42		
		46-....	26	92,17		
		Toplam	150			
	Eğitim	İlk Öğr.	42	68,33	1,637	0,441
		Orta Öğr.	98	78,54		
		Yüksek Öğr.	10	75,85		
		Toplam	150			

Tablo 4.4. 'ün devamı

Değişkenler		f	Ortalama	X ²	p	
	Hizmet yılı	01-05	40	73,84	5,725	0,221
		06-10	14	78,75		
		11-15	28	60,41		
		16-20	26	76,73		
		21-.....	42	85,30		
		Toplam	150			
Federasyonların Genel Olarak Yeterliliğine İlişkin Tutumlar	Yaş	22-30	38	74,33	6,515	0,089
		31-38	47	66,82		
		39-46	39	74,95		
		46-....	26	93,73		
		Toplam	150			
	Eğitim	İlk Öğr.	42	69,71	1,233	0,540
		Orta Öğr.	98	77,16		
		Yüksek Öğr.	10	83,50		
		Toplam	150			
	Hizmet yılı	01-05	40	72,26	7,047	0,133
		06-10	14	79,68		
		11-15	28	59,46		
		16-20	26	77,37		
		21-.....	42	86,73		
Toplam		150				
Spor Federasyonlarının Özerkliğine İlişkin Tutumlar	Yaş	22-30	38	83,37	2,755	0,431
		31-38	47	68,52		
		39-46	39	73,60		
		46-....	26	79,46		
		Toplam	150			
	Eğitim	İlk Öğr.	42	68,58	2,073	0,355
		Orta Öğr.	98	77,16		
		Yüksek Öğr.	10	88,25		
		Toplam	150			
	Hizmet yılı	01-05	40	84,45	5,122	0,275
		06-10	14	79,11		
		11-15	28	65,79		
		16-20	26	64,58		
		21-.....	42	79,01		
Toplam		150				

Ankete katılanların, yaş, eğitim düzeyi ve hizmet yılı değişkenlerine göre anlamlılık düzeylerine bakıldığında değişkenlere göre anlamlı bir fark bulunamamıştır(Tablo 4.4).

Tablo 4.5. Özerk ve Özerk Olmayan Federasyonların Yeterliliğine İlişkin Görüşlerin Anlamlılık Düzeyi

	Mean Rank Negative	Mean Rank Positive	z	p
Özerk ve Özerk Olmayan Spor Federasyonlarına kamu kaynaklarından yapılan yardımları yeterliliği	28,50	24,50	-0,507	0,050
Özerk ve Özerk Olmayan Spor federasyonlarının eğitim faaliyetlerinin yeterliliği	22,67	20,97	1,519	0,129
Özerk ve Özerk Olmayan Spor federasyonlarının teknik hizmetlerinin yeterliliği	22,47	18,89	0,080	0,937
Özerk ve Özerk Olmayan Spor federasyonlarının sporcuların geliştirilmesine sağladığı katkılar açısından yeterliliği	20,64	16,60	1,625	0,104
Özerk ve Özerk Olmayan Spor federasyonlarının spor kulüplerinin teşvik edilmesi ve desteklenmesi açısından yeterliliği	19,18	16,00	1,920	0,050
Özerk ve Özerk Olmayan Spor federasyonlarını öz kaynak yaratma yetenekleri açısından yeterliliği	21,11	17,50	2,635	0,008

Spor federasyonlarına kamu kaynaklarından yapılan yardımların yeterliliği konusunda verilen cevaplarda özerk ve özerk olmayan federasyonlar açısından anlamlı bir farklılık bulunmuştur(Tablo 4.5).

Tablo 4.5'e bakıldığında, spor kulüplerinin teşvik edilmesi ve desteklenmesi açısından spor federasyonlarının yeterliliği konusundan verilen cevaplarda özerk ve özerk olmayan federasyonlar arasında anlamlı bir fark tespit edildiği görülmektedir.

Spor dalı federasyonların öz kaynak yaratma yeterlilikleri konusunda verilen cevaplarda özerk ve özerk olmayan federasyonlar açısından anlamlı bir fark tespit edilmiştir(Tablo 4.5).

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmanın bu bölümünde ankete katılan kişilerin, Spor Federasyonlarının Özerkleşmesiyle ilgili görüş ve beklentilerini tespit etmek amacıyla anket yoluyla toplanan verilerin analizi yapılmış, ortaya çıkan sonuçlar doğrultusunda öneriler geliştirilmiştir.

Araştırmaya katılanların, Cinsiyetlerine Göre Frekans Dağılımı Tablosu (Tablo 4.1)'na bakıldığında %79,3'ünün erkek, %20,7'sinin bayan katılımcılardan oluştuğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan kişilerin yaş gruplarıyla ilgili veriler değerlendirildiğinde, 25.3'ünün 23-30 yaş grubu içinde, %31.3'ünün 31-38 yaş grubu içinde, %26'sının 39-46 yaş grubu içinde, %17.3'ünün 47 yaş ve daha üstünde oldukları görülmüştür.

Araştırmaya katılanların, Eğitim Düzeylerine ile ilgili bulgular değerlendirildiğinde, %65,3'ü gibi büyük bir oranla Yüksek Öğretim düzeyinde öğrenim gördükleri, %28'lik kesimin İlk-Orta Öğretim, %6,7'sinin Lisans Üstü düzeyinde öğrenim gördükleri belirlenmiştir.

Araştırmaya katılanların, çalıştıkları kurumdaki hizmet sürelerine bakıldığında, %26,7'sinin 1-5 yıllık grup içinde, %9,3'ü 6-10 yıllık grup içinde, %18,7'sinin 11-15 yıllık grup içinde, %17,3'ünün 16-20 yıllık grup içinde oldukları, %28'inin ise hizmette 20 yıl ve daha fazla süredir çalıştıkları tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılanların, % 40,7'sinin GSGM bünyesinde, 59,3'ünün ise Spor Federasyonlarında çalıştığı tespit edilmiştir (Tablo 4.1).

Tablo 4.2'ye bakıldığında ankete katılanların, kamu spor tesislerinin, özerk spor federasyonlarına bedelsiz devredilmesinin olumlu bir gelişme olduğu fikrine % 44'ünün katılmadığı, % 24'ünün kararsız olduğu ve % 32'sinin ise katıldığı görülmektedir.

Özerklik kuruluşların kendi organları aracılığı ile serbest olarak karar alabilmelerini anlamına gelmektedir (21). Spor federasyonlarının özerkleştirilmesi spor hizmetlerinin sosyal ve siyasal baskılardan uzak tutulması konusunda olumlu etki yapacağı fikrine katılımcıların, % 49,4'ünün katılmadığı, % 35,3'ünün kararsız olduğu, % 15,3'ünün ise katıldığı belirtilmiştir (Tablo 4.2). Verilen cevaplar doğrultusunda federasyonların özerkliğiyle sosyal ve siyasal baskılardan uzak tutulamayacağı fikrine ulaşılmaktadır.

Yılmaz yaptığı çalışmada Türk spor teşkilatının özerk yapılanmayla spor hizmet ve faaliyetlerinin politik baskı ve siyasal hüviyetten uzak tutulacağı görüşünü destekleyenlerin oranını %47,6sı tamamen, %26,9'u büyük ölçüde destekledikleri sonucuna varmıştır(54). Yılmazın ulaştığı sonuçlar çalışmamızdaki sonuçlarla örtüşmemektedir.

Katılımcıların spor federasyonlarının özerkleştirilmesiyle sportif hizmet ve faaliyetlerin etkinliğini ve verimliliğini arttıracacağı görüşüne % 48,6'sının katılmadığı, %34' ünün kararsız olduğu ve % 17,4'ünün katıldığı tespit edilmiştir (Tablo 4.2).

Erturan yaptığı çalışmada “Özerk yapıdaki federasyonların spor hizmetlerinde daha etkin ve verimli olacağı görüşüne ne ölçüde inanmaktasınız?” maddesine %46,2 oranında pek çok, %41,0 oranında çok katıldıkları sonucuna varmıştır (55). Erturan'ın yaptığı çalışmadaki sonuçlar, ulaştığımız sonuçlarla paralellik göstermemektedir.

Tablo 4.2'de görüldüğü gibi katılımcıların, spor federasyonlarının özerkleştirilmesi ile federasyonların daha geniş bir tabana yayılacağı ve örgütsel etkililiğe kavuşacağı görüşüne % 44,6'sının katılmadığı, % 32,7'sinin kararsız olduğu, % 22,7'sinin katıldığı belirtilmiştir.

Nitekim Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planında sporumuzun temel sorununun, kamu yönetimi, spor dalı federasyonları ve gönüllü kuruluşlarla, çağdaş ve güçlü bir örgütlenmenin sağlanamaması olduğu belirtilmiştir (44).

Katılımcıların, gelir kaynaklarındaki sınırlılıklar ve spor dallarının gelişmişlik düzeyleri dikkate alınarak, bazı spor federasyonlarının GSGM bünyesinde kalmasının gerekli olduğu görüşüne % 36,6'sının katılmadığı, % 21,4'ünün kararsız olduğu, % 42'sinin ise katıldığı tespit edilmiştir(Tablo 4.2). 04.03.2004 Tarihli ve 5105 Sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunda bir federasyonun özerk olabilmesi için spor dalının ülkemiz veya dünyadaki yaygınlığı ve gelişme potansiyelinin, gelirlerinin giderlerini karşılayabilme yeterliliğinin olması gerektiği belirtilmiştir, katılımcıların verdiği cevaplar kanunla belirtilen bu özerklik kriterini destekler niteliktedir.

Tablo 4.2'de katılımcıların, spor federasyonlarının özerkleştirilmesi karar alma ve etkin uygulama süreçlerini geliştireceği görüşüne % 36'sının katılmadığı, % 30'unun kararsız olduğu, % 34'ünün katıldığı görülmektedir.

Yine aynı tabloda, spor federasyonlarının özerkliği, spor hizmetlerinin yaygınlaştırılması bakımından gerekli olduğu görüşü ele alınmış ve kişilerin bu görüşe % 36,7'sinin katılmadıkları, % 38,7'sinin kararsız olduğu ve % 24,6'sının katıldığı tespit edilmiştir. Görüşe ait sonuçlar doğrultusunda özerkliğin hizmetlerin yayılmasında etkili olup olamayacağı hususunda kararsız oldukları söylenebilir.

Katılımcıların, sponsorluk gelirleri açısından spor federasyonlarının özerkliğinin olumlu bir gelişme olacağı görüşüne % 38,6'sının katılmadığı, % 30,7'sinin kararsız olduğu, % 30,7 sinin katıldığı görülmektedir(Tablo 4.2). Ancak toplumda spor bilincinin geliştirilmesi, sponsorluk konusunda kurum ve kuruluşlardan geniş ölçüde yararlanılması sporda finans çözümüne en önemli katkı olacağı Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planında belirtilmiştir.

Doğar yaptığı çalışmada spor kulüp ve kuruluşlarının mali açıdan kendi kendilerine yeterli duruma getirilmeleri maksadıyla daha ciddi ve özendirici tedbirler getirilmesi ve bunun için sponsorluk müessesesinin yaygınlaştırılması gerektiğini belirtmiştir (30).

DPT tarafından 2000 yılı içerisinde hazırlanan Beden Eğitimi Spor ve İstanbul Olimpiyatları Özel İhtisas Komisyonu raporunda; tesis planlama, yapım ve kullanımında spor tabanının görüş ve katkısının sağlanamadığı, genelde yanlış siyasal yönlendirme ve baskıların etkisiyle planlanan, yapımına başlanan çok sayıda spor tesisinin bitirilemediği, kısıtlı olan kaynaklarında bu alanda heba edildiği belirtilmiştir (44). Bu soruna çözüm olarak; Sporda özerk yönetim biçimi tesislerin yapımı ve verimli

kullanımında olumlu gelişmeler olacağı düşüncesi komisyon raporunda vurgulanmıştır. Bu konu ile ilgili elde ettiğimiz verilere baktığımızda, komisyon raporunda belirtilen düşüncelere paralel sonuçların olduğu görülmektedir. Katılımcıların, spor tesislerinin etkin ve verimli kullanımı açısından spor federasyonlarının özerkliğinin gerekli olduğu görüşüne % 26,7'sinin katılmadığı, % 30,7'sinin kararsız olduğu, 42,6'sının katıldığı belirlenmiştir(Tablo 4.2).

Tablo 4.2'ye bakıldığında ankete katılanların, bölgesel ve ulusal spor organizasyonlarının etkin ve verimli bir şekilde yürütülebilmesi açısından spor federasyonlarının özerkliğinin olumlu bir gelişme olacağına % 37,3'lük oranla katılmadıkları, % 30'lük oranla kararsız oldukları, % 32,7'lik oranla katıldıkları görülmektedir.

Spor federasyonlarının özerkliği hizmetlerin yürütülmesi ve kaynak verimliliğinin sağlanması açısından önemli olduğu görüşüne katılımcıların, % 36'sının katılmadığı, % 34,7'sinin kararsız olduğu, % 29,3'ünün ise katıldığı belirlenmiştir(Tablo 4.2).

Sporumuzun temel sorununun, kamu yönetimi, spor dalı federasyonları ve gönüllü kuruluşlarda, çağdaş ve güçlü bir örgütlenmenin sağlanamamasıdır (44). Katılımcıların, "spor federasyonlarının özerkliği, federasyonlar ile spor kulüpleri ve sporla ilgili kişi ve kuruluşlar arasındaki ilişkilerin geliştirilmesini sağlar" görüşüne % 30'unun katılmadığı, % 37,3'ünün kararsız olduğu, % 32,7'sinin katıldığı tespit edilmiştir(Tablo 4.2).

Katılımcıların sorulara verdikleri cevapların cinsiyet ve kurum değişkenlerine göre anlamlılık düzeylerine bakıldığında, Özerk Federasyonların yeterliliğine ilişkin, Özerk Olmayan Federasyonların yeterliliğine ilişkin, Federasyonların Genel yeterliliğine ilişkin ve Spor Federasyonlarının Özerkliğine ilişkin tutumlarda cinsiyet açısından anlamlı bir fark görülmemiş, çalışılan kurum açısından anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bu fark, erkek katılımcıların bayanlara oranla spor federasyonlarının özerkliğini daha fazla desteklemelerinden kaynaklanmaktadır(Tablo 4.3).

Spor federasyonlarına kamu kaynaklarından yapılan yardımların yeterliliği konusunda verilen cevaplarda özerk ve özerk olmayan federasyonlar açısından anlamlı bir farklılık bulunmuştur, bu farklılığın özerk olmayan federasyonlara yapılan kamusal yardımın daha yetersiz olduğundan kaynaklandığı düşünülmektedir.

Spor kulüplerinin teşvik edilmesi ve desteklenmesi açısından spor federasyonlarının yeterliliği konusundan verilen cevaplarda özerk ve özerk olmayan federasyonlar arasındaki anlamlı farkın özerk spor federasyonlarının spor kulüplerinin teşvik edilmesi ve desteklenmesi konusunda daha yeterli bulunmasından kaynaklanmaktadır. Spor federasyonlarının özerk yapıya kavuşmasıyla temelde spor kulüplerine dayalı bir örgütlenme modeli içinde oldukları söylenebilir.

Spor dalı federasyonların öz kaynak yaratma yeterlilikleri konusunda verilen cevaplarda özerk ve özerk olmayan federasyonlar açısından anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Bu farkın sebebi özerk spor federasyonlarının öz kaynak yaratma yetenekleri açısından daha etkin olmalarıdır.

6. KAYNAKLAR

1. Doğar Y. Türkiye’de Spor Yönetimi, Malatya 1997.s.9, 48-57, 69, 70, 73, 79, 80, 81, 89-93
2. Can Halil. Organizasyon ve Yönetim, Siyasal Kitabevi, Ankara 1994.s.22
3. Gözübüyük A.Ş. Yönetim Hukuku, Sevinç Matbaası, Ankara 1983.s.1, 4, 33, 75, 137
4. Birdal İ, Aydemir N. Yönetim Teorileri, Sistem Yayıncılık, İstanbul Nisan 1992.s.1
5. Tortop N. Yönetim Bilimi, Ankara İktisadi ve Ticari Bilimler Akademisi Yayını No:112 Ankara 1978.
6. Versan V. Kamu Yönetimi ve İdari Teşkilat, Der yayınları, İstanbul 1986
7. Eroğlu H. İdari Hukuku, Işın Yayınları, Ankara 1984
8. Adalı S. Daha İyi Hizmet Görme Açısından Katımlı Yönetim, Türdav Yayınları, İstanbul 1986
9. <http://www.dicle.edu.tr/dictur/suryayin/khuka/meltem6.htm>
10. Dülger İ. “Üniversite Yönetiminde Değişim ve Özerklik” H.Ü.Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Doktora Tezi. Ankara 1991
11. Milliyet Gazetesi, Türkçe Sözlük, Milliyet Tesisleri İstanbul 1985
12. Meydan Larousse, Milliyet Yayıncılık, İstanbul 1973, s.787

13. <http://www.tdk.org.tr/TDKSOZLUK/SOZBUL.ASP?kelime%F6zerklik&submit1=ara>
14. Atasoy V. Türkiye’de Mahalli İdarelerin Yapısı ve Yeniden Düzenlenmesi, Türk Dünyası Araştırmalar Vakfı, İstanbul 1992, s.67
15. <http://www.canaktan.org/egitim/universite-reform/aka-özerklik.htm>
16. Okyanus Ansiklopedik Sözlük, Milli Eğitim Matbaası, Ankara 1970, s. 2253
17. TOBB, Mahalli İdarelerin Yeniden Yapılandırılması Yerel Yönetim Özel İhtisas Komisyon Raporu, 1996, s.89-303
18. Keleş R. Yerel Yönetimler Avrupa Şartı Karşısında Avrupa ve Türkiye, Çağdaş Yerel Yönetim Dergisi,TODAIE Yayınları, C: 4 S:6 1995, s 315
19. Tortop N. Özerk Üretken Ve Katılımcı Mahalli İdare Anlayışı, Amme İdaresi Dergisi, C: 4, S: 4, 1996 s. 3-13
20. Tortop N. Mahalli İdareler, Yargı Yayınları Ankara 1984 2. 18-22
21. Can H, Tuncer D, Ayhan D. Genel İşletmecilik Bilgileri, Tipo Matbaacılık, Ankara 1983, s. 68
22. Eren H. Yönetimde Merkezîyetçilik Ademimerkezîyetçilik ve Özerklik-Denetim, Türk İdare Dergisi, S: 403, Haziran 1994, s,145-150
23. İlal E. Özerklik ve 1961 Anayasası, İstanbul Üniversitesi Yayınları, No: 1776, İstanbul 1977, s.41
24. Tortop N. Yerel Yönetimler ve Mali Özerklik, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, C: 5, S: 5, Eylül, 1996, s. 3-15
25. Castoriadis C. Dünyaya İnsana ve Tabiata Dair İletişim, Çeviri: Tufan, H. İletişim Yayıncılık 1993.s.54
26. Fişek K. Devlet Politikası ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri Açısından Spor Yönetimi, Dünyada ve Türkiye’de, YGS Yayınları, İstanbul Ocak 2003.s.23, 24, 214, 280,283, 296, 307, 308
27. Fişek K. Yüz Soruda Türkiye’de Spor Tarihi, Gerçek Yayınevi, İstanbul Mart 1985.s.107, 118
28. Serarslan M.Z. Spor Yönetimi ve Örnek Olay Analizi, Morpa Yayınları, İstanbul 2005, s. 24,27,62
29. Keten M. Türkiye’de Spor, Ankara Ekim 1993.s.12, 18, 36-41
30. Doğar Y. Türk Spor Yönetiminde Ademimerkezîleşme Eğilimleri, Marmara Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmış Doktora Tezi, İstanbul 1994.s.35, 54, 211

31. Sümer R. Türkiye’de Spor Yönetiminin Tarihsel Gelişimi ve Sporda Demokrasi-1, Ankara 1990.s.38, 39, 46
32. TC. Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Gençlik ve Spor 1990.s.15
33. TC. Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Gençlik ve Spor’93.s.11
34. Günal A.N, Küçükgüngör Erkan. Türk Spor Hukukunun Genel Esasları ve İlgili Mevzuatı, Yetkin Yayınları, Ankara 1998. s.24-25
35. TC. Devlet Teşkilat Rehberi, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü.s.271
36. Fişek K. Spor Yönetimi, Bağırhan Yayinevi, Ankara 1998.s.361, 362
37. Sümer R. Türkiye’de Spor Yönetiminin Tarihsel Gelişimi ve Sporda Demokrasi-2, Ankara 1990.s.33, 51, 52.
38. Ertaş Ş, Petek H. Spor Hukuku, Yetkin Yayınları, Ankara 2005.s.134-137
39. Genç D.A. Spor Hukuku, Alfa Yayınları, İstanbul Kasım 1998 s.47
40. Ekinci G., Serarslan Z. Gelişim Aşamaları Bakımından Türk Spor Teşkilatı ve Değerlendirilmesi, Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, C: 2, S: 3, Temmuz 1997, Ankara, s. 73-80
41. İmamoğlu A.F., Çimen Z. Türkiye’de Spor Federasyonlarında Örgütsel Değişme İhtiyacı ve Bazı Uygulamalar Üzerine Düşünceler, Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, C: 4, S: 2, Ankara 1999, s. 59
42. TC. Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Spor Şûrası 1990, s. 64,65
43. TC. Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Spor Şûrası 1999, s.323-325,335-337
44. DPT; Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Ankara, 2000, s. 18-28,54
45. 14 Temmuz 2004 Tarih ve 25522 Sayılı Resmi Gazete
46. <http://www.gsgm.gov.tr>, (Özerk federasyonlar bilgi bölümü)
47. Soyer F. Sporda Sponsorluk Kavram, Kapsam ve Bir Araştırma Gazi Kitabevi Ankara 2003 s: 30,32,45,100,103,105
48. İmamoğlu S.H. Sponsorluk Sözleşmesi, Yetkin Yayınları Ankara, 2003, s.41
49. Öztürk S.A. Pazarlama İşletmeciliğinde Gelişen Bir Kavram; Destekleme Faaliyetleri, Sponsorluk, Pazarlama Dünyası Yıl: 6, S: 5,35 Eylül Ekim 1992 S.3-6

50. Nurtanış Velioğlu M, Argan M, Tokay Argan M. T.A. Spor Sponsorluğu ve Spor Sponsorluğunun Ürün Satışları Üzerine Etkisi, İşletme ve Finans Dergisi, Yıl 16, Sayı 182, Mayıs 2001
51. Alay S., Koçak S. (2004). Effects of Sports Sponsorship on Consumers. 10 th ICHPER.SD Europe Congress & TSSA 8 th International Sports Science Congress, November, page 99, Antalya , Turkey
52. 13.3.2004 Tarih ve 25401 Sayılı Resmi Gazete
53. http://www.sponsorluk.gov.tr/index.php?option=com_content&task=view&id=30&Itemid=1
54. Yılmaz İ. Türk Spor Teşkilatının Örgütsel Değişim İhtiyacı Açısından Özerkliğin İncelenmesi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2002. s. 68
55. Erturan E. E. Türkiye'de spor federasyonlarında özerklikle ilgili gelişmeler federasyon başkanlarının görüşleri açısından bir değerlendirme, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2003

EK-1

Değerli katılımcılar;

Bu anket, “Spor Federasyonlarının Özerkleşmesine İlişkin Tutum ve Beklentilerin Değerlendirilmesi” konulu Yüksek Lisans tezi için veri toplamak amacıyla düzenlenmiştir. Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

Abdullah Mert KAYALARLI

1-Yaşınız					2-Cinsiyetiniz		3-Eğitim Düzeyiniz				
...≤22	23-30	31-38	39-46	47 ≥ ...	E	B	İlk -Orta Öğretim	Yüksek Öğretim	Lisans Üstü		
4-Hizmet Yılıınız					5-Görev Yaptığınız Kurum						
1-5	6-10	11-15	16-20	20-...	GSGM			Spor Federasyonları			
<p>Aşağıdaki soruları size en uygun seçeneği işaretleyerek cevaplandırınız. Lütfen tek seçenek işaretleyiniz.</p>							1	2	3	4	5
											
							HİÇ KATILMIYORUM	KATILMIYORUM	KARARSIZIM	KATILYORUM	TAM KATILYORUM
6- Kamu spor tesislerinin, özerk spor federasyonlarına bedelsiz devredilmesi olumlu bir gelişmedir.											
7- Spor federasyonlarının özerkleştirilmesi spor hizmetlerinin sosyal ve siyasal baskılardan uzak tutulmakonusunda olumlu etki yapar.											
8- Spor federasyonlarının özerkleştirilmesi sportif hizmet ve faaliyetlerin etkin ve verimliliğini artırır.											
9- Spor federasyonlarının özerkleştirilmesi federasyonların daha geniş bir tabana yayılmasını ve örgütsel etkililiğe kavuşmasını sağlar.											
10- Gelir kaynaklarındaki sınırlılıklar ve spor dallarının gelişmişlik düzeyleri dikkate alınarak, bazı spor federasyonlarının GSGM bünyesinde kalması gereklidir.											
11- Spor federasyonlarının özerkleştirilmesi karar alma ve etkin uygulama süreçlerini geliştirir.											
12- Spor federasyonlarının özerkliği spor hizmetlerinin yaygınlaştırılması bakımından gereklidir.											
13- Sponsorluk gelirleri açısından spor federasyonlarının özerkliğini olumlu bir gelişmedir.											
14- Spor tesislerinin etkin ve verimli kullanımı açısından spor federasyonlarının özerkliği gereklidir.											
15- Bölgesel ve ulusal spor organizasyonlarının etkin ve verimli bir şekilde yürütülebilmesi açısından spor federasyonlarının özerkliği olumlu bir gelişmedir.											
16- Spor federasyonlarının özerkliği hizmetlerinin yürütülmesi ve kaynak verimliliğinin sağlanması açısından önemlidir.											
17- Spor federasyonlarının özerkliği, federasyonlar ile spor kulüpleri ve sporla ilgili kişi ve kuruluşlar arasındaki ilişkilerin geliştirilmesini sağlar.											
LÜTFEN ARKA SAYFAYA GEÇİNİZ											

ANKET FORMU

Aşağıdaki soruları size en uygun seçeneği işaretleyerek cevaplandırınız. Lütfen tek seçenek işaretleyiniz.		1	2	3	4	5
						
		HİÇ YETERLİ BULMUYORUM	YETERLİ BULMUYORUM	KARARSIZIM	YETERLİ BULUYORUM	ÇOK YETERLİ BULUYORUM
18- Spor federasyonlarına kamu kaynaklarından yapılan yardımları yeterli buluyor musunuz?	Özerk federasyonlar açısından					
	Özerk Olmayan federasyonlar açısından					
19- Spor federasyonlarının ilgili spor dalındaki eğitim faaliyetlerini yeterli buluyor musunuz?	Özerk federasyonlar açısından					
	Özerk Olmayan federasyonlar açısından					
20- Spor federasyonlarının ilgili spor dalındaki teknik hizmetlerini yeterli buluyor musunuz?	Özerk federasyonlar açısından					
	Özerk Olmayan federasyonlar açısından					
21- Spor federasyonlarını sporcuların geliştirilmesine sağladığı katkılar açısından yeterli buluyor musunuz?	Özerk federasyonlar açısından					
	Özerk Olmayan federasyonlar açısından					
22- Spor federasyonlarını spor kulüplerinin teşvik edilmesi ve desteklenmesi açısından yeterli buluyor musunuz?	Özerk federasyonlar açısından					
	Özerk Olmayan federasyonlar açısından					
23- Spor federasyonlarını öz kaynak yaratma yetenekleri açısından yeterli buluyor musunuz?	Özerk federasyonlar açısından					
	Özerk Olmayan federasyonlar açısından					

E-mail: a.mertkaya@hotmail.com

EK-2

Kuruluş : 7 Ekim 1920	14 Temmuz 2004 ÇARŞAMBA	Sayı : 25522
-----------------------	----------------------------	--------------

Yönetmelikler

Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcılığından:

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Özerk Spor Federasyonları Çerçeve Statüsü

Amaç

Madde 1 — Bu Çerçeve Statünün amacı, özerk spor federasyonlarının teşkilatı, genel kurulunun oluşumu, toplanması ve çalışmalarına ilişkin usul ve esaslarla, özerk federasyonların Genel Müdürlük ile Tahkim Kurulu arasındaki ilişkilerinin düzenlenmesidir.

Kapsam

Madde 2 — Bu Çerçeve Statü; Türkiye Futbol Federasyonu dışındaki özerk spor federasyonlarının genel kurulunu, yönetim kurulu ile diğer kurullarını, federasyon başkanını, federasyonlara bağlı spor dalları ile ilgili kulüp, sporcu, antrenör, teknik direktör, hakem, idareci, menajer, gözlemci, temsilci ve benzeri spor elemanlarını, federasyonların çalışma usul ve esasları ile Genel Müdürlük ve Tahkim Kuruluyla olan ilişkilerini kapsar.

Dayanak

Madde 3 — Bu Çerçeve Statü, 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun 2 nci ve Ek 9 uncu maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4 — Bu Çerçeve Statüde geçen;

Bakan: Genel Müdürlüğün bağlı olduğu Spordan sorumlu Bakanı,

Genel Müdürlük: Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünü,

Genel Müdür: Gençlik ve Spor Genel Müdürünü,

Tahkim Kurulu: Özerk federasyon ile kulüpler, federasyon ile sporcu, hakem, teknik direktör, antrenör, idareci ve benzeri spor elemanları, kulüpler ile sporcu, antrenör, idareci ve benzeri spor elemanları, kulüpler ile kulüpler arasında çıkacak ihtilaflarla, federasyon yönetim kurulunca verilecek kararlar ile disiplin veya ceza kurulu kararlarına karşı ilgililerin itirazı üzerine inceleme yaparak kesin karar veren Genel Müdürlük bünyesinde kurulmuş bulunan Kurulu,

Özerk Federasyon: 3289 sayılı Kanunun Ek 9 uncu maddesi hükümlerine göre oluşturularak tüzel kişilik kazanan, organları genel kurul tarafından seçimle göreve gelen, her türlü kararlarını kendi organları içerisinde alan, bütçesi genel kurul tarafından onaylanan ve ibra edilen, özel hukuk hükümlerine tabi federasyonu,

Uluslararası Federasyon: Özerk federasyonun üyesi olduğu uluslararası federasyonu,

Spor Dalı: Özerk federasyona bağlı spor branşını, ifade eder.

Teşkilat

Madde 5 — Özerk federasyonların merkezi Ankara'dadır. Federasyon yurt içi teşkilatını ana statüsünde belirlenen esaslar dahilinde kurabilir.

Federasyonların merkez teşkilatı,

- Genel kurul,
- Yönetim kurulu,
- Denetleme kurulu,
- Disiplin ve/veya ceza kurulu,
- Uluslararası federasyonun öngördüğü kurullar,

- f) Hukuk, mali, tahkik, eğitim, sağlık, teknik, dış ilişkiler ve diğer kurullar,
 - g) Genel sekreterlik,
 - h) İdari birimlerden,
- teşekkül eder.

(a), (b), (c) ve (d) bentlerinde belirtilen kurulların görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esasları federasyonca çıkarılacak ana statüde, diğer kurullar ve birimlerin görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esasları ise talimatlarla belirlenir.

Genel Kurul

Madde 6 — Genel kurul federasyonun en üst organıdır. Genel kurulun toplanması ile ilgili her türlü işlemler yönetim kurulunca yürütülür. Genel Müdürlük, genel kurul toplantılarında gözlemci bulundurulur. Gözlemci, genel kurul çalışmalarının bu Çerçeve Statü ile ana statüye uygun olarak yapılıp yapılmadığına ilişkin raporunu Bakan'a sunulmak üzere Genel Müdürlüğe verir. Genel kurulun mevzuata aykırı şekilde yapıldığı denetim elemanlarınca tespiti halinde adli yargıda genel kurulun iptali istenilir.

Özerk federasyonların genel kurulu en geç dört yılda bir, mali genel kurulu ise her yıl ana statüde belirlenen tarihte yapılır.

Genel kurulun kaç üyeden teşekkül edeceği ve bu üyelerin belirlenme yöntemleri federasyonun ana statüsünde yer alır. Genel kurul üye sayısı, ilgili spor dalında faaliyet gösteren kulüp ve sporcu sayısına göre tespit edilir. Genel kurul üye sayısı 120 üyeden az, 250 üyeden fazla olamaz.

Genel kurul aşağıdaki üyelerden oluşur:

- a) Genel Müdür, Genel Müdür yardımcıları ve on il müdüründen oluşacak onbeş üye,
- b) Merkez Danışma Kurulu üyeleri,
- c) Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Başkanlığınca belirlenecek iki üye,
- d) Engelliler spor federasyonlarının seçiminde oy kullanmak üzere, Paralimpik Komitesi Başkanlığınca belirlenecek iki üye,
- e) Türkiye Amatör Spor Kulüpleri Konfederasyonu Başkanlığınca belirlenecek iki üye,
- f) Branşlarında oy kullanmak üzere, bağlı oldukları uluslararası federasyonların dünya ve/veya Avrupa federasyonlarının yönetim kurulu üyeleri,
- g) Görevlerine adli veya idari soruşturma sonucu son verilmemek kaydıyla branşında oy kullanmak üzere asaleten federasyon başkanlığı yapanlar,
- h) Genel kurul tarihinden en az bir yıl önce faal sporculuğu bırakmış olmaları kaydıyla, ilgili branşta olimpiyat oyunlarında ilk üç dereceyi alanlar ve büyükler kategorisinde dünya şampiyonu olanlar ile federasyonlara göre milli sporcular arasından seçilecekler,
- ı) Büyükler kategorisinde en az üç yıl milli takım teknik direktör veya antrenörlüğü yapanlar ile en üst seviyede hakemlik yapanlar arasından seçilecek hakemler,
- i) Türkiye Spor Yazarları Derneği Başkanı ile Genel sekreteri,
- j) Kulüp temsilcileri.

İl müdürlerinin tespitinde, ildeki nüfus oranına göre faal sporcu sayısı esas alınır.

Genel kurulu teşkil eden üyelerin en az % 60'ı, seçim tarihinden önceki iki yıl içerisinde federasyon faaliyetlerine katılan kulüp temsilcilerinden oluşur.

Ligi bulunan federasyonların genel kuruldaki kulüp temsilcilerinin % 60'ı en üst lige katılan, %30'u federasyonun diğer liglerinde mücadele eden, %10'u ise, mahalli veya bölgesel liglere katılan kulüplerin temsilcilerinden oluşur.

Ligi bulunmayan federasyonlarda ise, her federasyonun özelliğine göre yukarıda belirtilen kriterler esas alınarak ana statülerinde belirlenir.

Üniversiteler Spor Federasyonu Genel Kurulunda; bünyesinde beden eğitimi ve spor yüksekokulu ile fakültelere bağlı beden eğitimi ve spor bölümü bulunan üniversitelerin rektörlerince yüksekokul veya bölümlerden belirlenecek ikişer üye, diğer üniversitelerde ise rektörlerince belirlenecek birer üye ile yaz veya kış dünya üniversiyad oyunlarında ilk üç, Satranç branşında seçim tarihinden bir yıl önce Türkiye klasmanında ilk ondörde giren, Biriçde ise; seçim tarihinden bir yıl önce kategorilerinde en fazla milli ve Türkiye şampiyonu olmuş on dört sporcu oy kullanır.

Birden fazla oy kullanma hakkına sahip olan üyeler, ancak bir kez oy kullanabilir. Genel kurulda vekaleten oy kullanılmaz. Federasyonda ücretli veya sözleşmeli statü ile görev yapanlar genel kurul üyesi olamazlar.

Genel Kurul Toplantıları

Madde 7 — Olağan genel kurul; olimpiik spor dallarında dört yılda bir ilgili olimpiyat oyunlarının bitim tarihinden itibaren, olimpiik olmayan spor dallarında ise, yaz olimpiyat oyunlarının bitiminden itibaren altı ay içerisinde yapılır.

Mali genel kurul ise, her yıl yapılmak kaydıyla, federasyonların ana statüsünde belirlenen tarihte yapılır.

Olağanüstü genel kurul;

a) Genel Müdürlüğün bağlı olduğu Spordan Sorumlu Bakanın yaptırdığı denetim sonucu görev başında kalmasında sakınca görülen federasyon başkanı veya yönetim kurulu üyeleri hakkında karar almak,

b) Federasyon yönetim kurulunun kararı,

c) Toplam delege sayısının en az % 40'ının noter kanalı ile yazılı müracaatı, üzerine toplanır.

(a) bendinde belirtilen durumda veya mali genel kurulda ibra edilmeyen başkan veya yönetim kurulu üyelerinin yerine kalan süreyi tamamlamak üzere en geç altmış gün sonra seçim yapılmak üzere genel kurul olağanüstü toplanır.

Ancak, (b) ve (c) bentlerinde belirtilen hallerde, genel kurul toplantısının üzerinden en az altı ay geçmeden olağanüstü genel kurul toplantısı yapılamaz.

Olağanüstü genel kurul toplantısı, toplantı isteği federasyona ulaştığı tarihten itibaren en geç altmış gün içerisinde yönetim kurulunca yerine getirilir. Olağanüstü genel kurulda, toplantı konusu haricinde başka konu görüşülemez.

Genel kurul; üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar alır. İlk toplantıda çoğunluk sağlanamaması halinde, takip eden günde genel kurul çoğunluk aranmaksızın toplanır. Ancak bu toplantıya katılanların sayısı seçimle belirlenen kurulların üye sayısının iki katından aşağı olamaz.

Genel Kurulun Görevleri

Madde 8 — Genel kurulun görevleri şunlardır:

- a) Ana statüyü yapmak veya değiştirmek,
- b) Başkan, yönetim, denetim, disiplin ve/veya ceza kurulu üyelerini seçmek,
- c) Yönetim kurulu tarafından hazırlanan faaliyet programını ve bütçeyi onaylamak ve gerektiğinde bütçe harcama kalemleri arasında değişiklik yapmak konusunda yönetim kuruluna yetki vermek,
- d) Yönetim kuruluna taşınmaz mal alımı - satımı ve kiralanması için yetki vermek,
- e) Yönetim kurulu faaliyet ve mali raporlarını ibra etmek,
- f) Denetleme kurulu raporunu ibra etmek,
- g) Yönetim kurulu tarafından hazırlanan ödül ve yardım talimatını onaylamak,
- h) Federasyonun borçlanmasına karar vermek,
- ı) Kanun ile verilen diğer görevleri yapmak.

(d) ve (h) bentlerindeki konularda, genel kurula katılan üyelerin dörtte üçünün kabul oyuyla karar verilebilir.

Federasyon yönetim kurulu, yedi üyeden az, onbeş üyeden fazla, denetleme kurulu ise üç üyeden az, beş üyeden fazla olamaz.

Federasyon bütçesinin en az yüzde onbeşinin eğitim, altyapı ve kulüplere yardım olarak ayrılması zorunludur.

Genel Kurulun Toplantıya Çağırılması

Madde 9 — Genel kurul gündemi, toplantı tarihinden en az on beş gün önce Türkiye genelinde yayın yapan iki gazetede ilan edilur.

Genel kurul çağrısı, toplantı gündemi, faaliyet raporu, denetleme raporu ile bütçe tasarısı toplantıdan en az onbeş gün önce federasyonun ve Genel Müdürlüğün resmi internet sitesinde üyelere duyurulur.

Genel Kurul Üye Listesi

Madde 10 — Genel kurula katılma hakkını kazanan üyelerin listesi, federasyon tarafından hazırlanır. Üye listesinde üyelerin adı ve soyadı, temsil ettiği kurum ve kuruluş belirtilir. Üye listesi genel kurul tarihinden otuz gün önce federasyonun ve Genel Müdürlüğün resmi internet sitesinde ilan edilir.

Genel kurul toplantısına ilişkin işlemler yönetim kurulunca yürütülür. Listenin ilan edildiği tarihten itibaren onbeş gün içerisinde itiraz edilebilir. Üye listesine itiraz yönetim kurulunca değerlendirilir ve bir gün içerisinde karara bağlanır. Bu karara karşı iki gün içerisinde Tahkim Kuruluna itiraz edilebilir. Tahkim Kurulu itirazın kendisine ulaştığı tarihten itibaren üç gün içerisinde kesin karar verir. Divan oluştuktan sonra genel kurul çalışmalarını ile ilgili her türlü itiraz, divan tarafından çözümlenir.

Genel kurul başkanlık divanının oluşumu, gündem, başkanlık divanının görev ve yetkileri, federasyon başkanlığına ve kurullara aday olma, seçimlerin yapılması, oyların tasnifi, seçim sonuçlarının ilanına ilişkin usul ve esaslar ana statüde düzenlenir.

Tahkim Kurulunun Görevleri

Madde 11 — Tahkim Kurulu; özerk federasyon ile kulüpler, federasyon ile sporcu, hakem, teknik direktör, antrenör, idareci ve benzeri spor elemanları, kulüpler ile sporcu, antrenör, idareci ve benzeri spor elemanları, kulüpler ile kulüpler arasında çıkacak ihtilaflarla federasyon yönetim kurulunca verilecek kararlar ile disiplin veya ceza kurulu kararlarına karşı ilgililerin itirazı üzerine inceleyerek kesin karara bağlar.

Tahkim Kurulu, 3289 sayılı Kanun, Genel Müdürlüğün ilgili mevzuatı, federasyonların ve uluslararası federasyonların kurallarını dikkate alarak hüküm tesis eder.

Genel Müdürlük ile İlişkiler

Madde 12 — Genel Müdürlük bütçesinden ilgili spor dalı için ayrılacak toplam tutar ile gerektiğinde ilgili branşın alt yapısına ve eğitimine ilişkin projelerinin desteklenmesi amacıyla tahsis edilecek kaynak, Genel Müdürlüğün yıllık harcama programı dikkate alınarak federasyon hesabına aktarılır.

Genel Müdürlük bütçesinden ilgili branşın alt yapısına ve eğitimine ilişkin projelerin desteklenmesi amacıyla yapılacak kaynak tahsislerinde;

- a) Spor dalının olimpiik olup olmadığı,
- b) Faal sporcu ve kulüp sayısı,
- c) Spor dalının Ülkemizin tanıtımına olan katkısı,
- d) Projenin sponsorlar eliyle yürütülebilip yürütülemeyeceği, hususları değerlendirilir.

Federasyonun talebi halinde, Genel Müdürlüğün mülkiyetinde bulunan menkul veya gayrimenkuller bedelsiz olarak 49 yıl süre ile tahsis edilebilir. Tahsisin süresi, konusu, başka federasyon veya Genel Müdürlük tarafından kullanılıp kullanılmayacağı, kullanımındaki gayrimenkullerin ortak kullanımı halinde, bakım - onarım masrafları ve tesislerde istihdam edilecek personelin niteliği, özlük hakları ile Genel Müdürlük personelinden faydalanma usul ve esasları Genel Müdürlük ile özerk federasyon arasında yapılacak protokol ile tespit olunur.

Söz konusu menkul ve gayrimenkullerin tahsis amacı dışında kullanılması halinde, tahsis işlemi Genel Müdürlükçe iptal edilir.

Özerk federasyonların ödül ve sponsorluk işlemleri, 3289 sayılı Kanunun 5105 sayılı Kanun ile değişik ek 3 üncü maddesi ile bu maddeye istinaden çıkarılan Yönetmelik hükümleri çerçevesinde yürütülür.

Özerk Federasyonun Gelirleri

Madde 13 — Özerk federasyonların gelirleri şunlardır:

- a) Genel Müdürlük bütçesinden ayrılacak pay,

b) Genel Müdürlük bütçesinden altyapı ve eğitime ilişkin projelerin desteklenmesi için aktarılacak kaynak,

- c) Katılım payı,
- d) Tescil ve vize ücretleri ile transferlerden alınacak pay,
- e) Sponsorluk gelirleri,
- f) Reklam, yayın ve basılı evrak gelirleri,
- g) Ceza ve itiraz gelirleri,
- h) Yardım ve bağışlar,
- i) Kira ve işletme gelirleri,
- j) Diğer gelirler.

Özerk federasyonların tüm gelirleri her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır. Harcamalara ilişkin usul ve esaslar ana statüde düzenlenir.

İhtilafların Çözümü

Madde 14 — Özerk federasyonların denetimine ilişkin hususlar hariç olmak üzere, Genel Müdürlük ile özerk federasyonlar arasında çıkacak her türlü ihtilaf, Tahkim Kurulunca belirlenecek bir üyenin başkanlığında, Genel Müdürlük ve özerk federasyonca görevlendirilecek üçer kişiden oluşturulacak komisyon tarafından görüşülerek kesin karara bağlanır.

Ana Statü ve Talimatlar

Madde 15 — Özerk federasyonlarca hazırlanan ana statü ile buna dayalı olarak çıkarılacak olan talimat ve benzeri düzenleyici işlemler Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girer.

Geçici Madde 1 — İlk genel kurul, Çerçeve Statünün Resmî Gazete’de yayımlanmasından itibaren en geç altı ay içerisinde yapılır. Özerk federasyonların ilk genel kurul üyelerinin Çerçeve Statüye uygun olarak belirlenmesi, yapılacak itirazların sonuçlandırılması ile diğer iş ve işlemler Genel Müdürlük bünyesinde oluşturulacak bir kurul marifetiyle yerine getirilir. Başkanlık divanı oluşturulduktan sonra bu Kurulun görevi sona erer.

Yürürlük

Madde 16 — Bu Çerçeve Statü yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 17 — Bu Çerçeve Statü hükümlerini Gençlik ve Spor Genel Müdürü yürütür.

ÖZGEÇMİŞ

Abdullah Mert KAYALARLI 1982 yılında Amasya'nın Merzifon ilçesinde doğdu. Sırasıyla; Mehmetçik İlköğretim Okulu, Cumhuriyet Orta Okulu ve Merzifon Lisesinde öğrenim gördü.1998 yılında Erciyes Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu Beden eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünde lisans eğitimine başladı. 2002 yılında bu bölümden mezun oldu. 2003 yılında Kayseri ili Yeşilhisar Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezine Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni olarak atandı. Aynı yıl Erciyes Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Başkanlığında yüksek lisans öğrenimine başladı. Halen Kayseri ili 80. Yıl Cumhuriyet İlköğretim Okulunda Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni olarak çalışmaktadır.